

JAARVERSLAG
2025

Met de steun van de Vlaamse Overheid

Raakvlak Jaarverslag 2025
Publicatie: 2026/4
Verantwoordelijke uitgever: Jari Mikkelsen

Auteurs: Charlotte Steyaert, Stefan Decraemer, Femke Germonpré, Jan Huyghe, Griet Lambrecht, Caroline Landsheere, Jari Hinsch Mikkelsen, Frederik Roelens, Tessa Van Esbroeck, Tom Vandelannoite en Dieter Verwerft

Beheerscomité: Brigitte Balfort (voorzitter), Lieselotte Denolf (vice-voorzitter), Filip Babylon, Piet Berton, Toben Braeckvelt, Nick Bullynck, Birgit Icket en Patricia Waerniers

Adviesraad: Anja Willaert, Karel Dendooven, Conny Lambert, Hannelore Neyt, Jan Hutsebaut, Balzhima Mazaeva, Thomas Hoeberigs, Ilona Verlinde, Eva Vanhuyse

Contact: Raakvlak
Kleine Pathoekeweg 44
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 44
E info@raakvlak.be

© Raakvlak, maart 2026

Alle afbeeldingen in deze publicatie zijn onderhevig aan het auteursrecht. Indien bij een afbeelding geen specifieke auteursrechthouder wordt vermeld, behoort het auteursrecht toe aan Raakvlak.

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

Inhoud

Voorwoord	6
Wie is wie	8
Interview	9
Beleidsplan 2027-2032	14
Onroerenderfgoeddepot Brugge en Ommeland	16
Cel Aardewerk: overzicht	22
Cel Aardewerk: bodemkunde	29
In de coulissen van de Cel Stadsarcheologie	32
IOED Brugge en Ommeland: focusthema	36
BIS-Stage bij Raakvlak	44
Publiekswerking: educatie	46
Publiekswerking: overzicht	48
Publiekswerking: fotoverslag	50
Publiekswerking: scholen	54
Publicaties	56
Agenda 2026	60

EEN TERUGBLIK OP

2025

1 januari 2026. Een nieuw jaar is begonnen. Buiten heerst nog de stilte van een vroege winterochtend; binnen slaapt mijn gezin nog diep. Ik besluit mezelf een zeldzaam cadeau te geven: een paar minuten langer blijven liggen. Met mijn eerste kop koffie en een croissant met zelfgemaakte confituur van mijn vrouw komt de energie langzaam terug. De herinneringen aan een geslaagde oudejaarsavond dwarrelen voorbij. En zoals elk jaar beginnen ook de gedachten aan het werk zich zachtjes aan te melden... Een terugblik op het 2025 van Raakvlak.

Nieuwe besturen en beleidsvoorbereiding

Na de gemeenteverkiezingen van oktober 2024 traden in onze acht partnergemeenten nieuwe schepencolleges

en bestuursploegen aan. Voor Raakvlak betekende dit een vernieuwd bestuur in het beheerscomité en een geactualiseerde adviesraad (voor Stad Brugge neemt Karel Dendooven de fakkel over van Sofie Baert).

In de maanden die volgden gingen we intensief in gesprek met administraties en beleidsmakers in onze partnergemeenten en met andere lokale partners om noden, ambities en ideeën te verzamelen voor de volgende beleidsperiode. We werken intussen verder aan de uitgebreide bijlagen die nodig zijn voor de erkenningsaanvraag bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze brede input vormde de basis voor het nieuwe beleidsplan, dat tegen het einde van 2025 werd goedgekeurd en ingediend.

Een modern depot

In 2024 verhuisde ons kantoor al van de Komvest naar de Erfgoedfabriek, onze nieuwe thuis. Maar de grote verhuisoperatie van de archeologische collectie was nog niet afgelopen en ging in 2025 onvermoeid verder. Zonder verhuishudget moeten we het zelf doen, maar gelukkig schiet iedereen te hulp: vrijwilligers van Vloethemveld, Erfgoedcel Brugge, het atelier van Musea Brugge, cluster Openbaar domein van Stad Brugge... Nog twee grote verhuisbewegingen in maart en april, nog wat rekken, nog wat los materiaal en dan is alles rond. Het resultaat mag er zijn: onze collectie ligt voortaan veilig opgeborgen in één van de modernste depots van Vlaanderen.

De Erfgoedfabriek zal de komende decennia één van de grootste en rijkste archeologische collecties van het land herbergen.

Eind augustus organiseren we traditiegetrouw onze familiebarbecue. Voor de eerste keer ontvangen we collega's, vrijwilligers en hun gezin in onze nieuwe thuis. De rondleidingen doorheen de Erfgoedfabriek worden bijzonder gewaardeerd. Iedereen is nieuwsgierig naar de plek waar hun partner, ouder, kind of kleinkind werkt. Meer dan tachtig bezoekers zakken af. De avond was een groot succes, geholpen door het perfecte zomerweer.

Waardering

Op de laatste vrijdag van juni organiseert Stad Brugge een after work in het Minnewaterpark, een gezellige avond met collega's. Halverwege vertrek ik naar het stadhuis van Damme. Daar wordt namelijk postuum de Archeologieprijs van het Forum Vlaamse Archeologie uitgereikt aan Bieke Hillewaert, onze voormalige collega, voor haar levenslange inzet voor de Vlaamse archeologie. Haar bijdrage blijft richtinggevend voor het veld.

Publiekswerking blijft ook een van de cruciale pijlers van onze organisatie. In 2025 ontvangen we ruim 700 bezoekers in de Erfgoedfabriek, helpen we

mee met het organiseren van (reizende) tentoonstellingen zoals 'Bult in Zicht' in Lissewege en 'Vondsten uit Vuur' in Knokke-Heist, en introduceren we heel wat mensen in de wondere wereld van de archeologie. In 2025 zetten we nog eens extra in op de allerjongsten met de lancering van de nieuwe archeologische uitdagingen voor de derde kleuterklas op ons gratis educatief platform 1-2-3 Archeologie.

Expertise in actie

Het jaar bracht ook belangrijke archeologische momenten. Een kleinschalige opgraving aan de Potterierei in Brugge leverde nieuwe gegevens op, de bodemopbouw aan de Rokersdreef in Beernem deed ons in de haren krabben en onverwachte vondsten tijdens de werken aan BRUSK groeiden uit tot een volwaardige noodopgraving. Uiteindelijk wordt een groot familiegraf ontdekt, dat door de cruciale rol en snelle interventie van het Raakvlakteam kon onderzocht worden.

Op 21 oktober verscheen In dialoog met bodems, een omvangrijk veldbodembodemkundeboek voor archeologen, waaraan sinds 2023 werd gewerkt door een klein multidisciplinair team, waaronder twee Raakvlakkers. Na de boekpresentatie volgt een mooi programma met

lezingen. De belangstelling is groot en de dag is dan ook al snel volzet. Uiteindelijk staat bijna heel de week in het teken van de nieuwe publicatie, waar we terecht trots op mogen zijn.

Vooruitblik

1 januari 2026. Een nieuw jaar is begonnen. 2025 was een intens jaar waarin we drie projectsubsidies binnenhaalden en belangrijke strategische mijlpalen realiseerden. Met mijn koffie in de ene hand en mijn croissant in de andere hand, blik ik vooruit. 2026 belooft even dynamisch te worden, maar met de professionaliteit en gedrevenheid van het Raakvlakteam kijken we vol vertrouwen vooruit. Want Raakvlak is geen werk, dit is betaalde passie.

Veel leesplezier met dit jaarverslag.

Jari Hinsch Mikkelsen
Diensthooft

TEAM RAAKVLAK

Raakvlak is de Interlokale Vereniging voor Onroerend Erfgoed in Brugge en Ommeland. Ons werkingsgebied omvat naast Brugge ook Beernem, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist, Oostkamp, Torhout en Zedelgem.

Onder Raakvlak vallen vier cellen: Onroerenderfgoeddepot Brugge en Ommeland, de cel IOED Brugge en Ommeland, de cel Aardewerk archeologisch onderzoek en de cel Stadsarcheologie.

Met het hele team van Raakvlak staan we altijd klaar om onze passie voor archeologie, depotwerking, bouwkundig en landschappelijk erfgoed te delen met het brede publiek.

Team Raakvlak rust uit in Abby tijdens de teamuitstap in Kortrijk (09/12/2025) ↑

Raakvlak
Femke Germonpré
Caroline Landsheere
Jari Mikkelsen
Charlotte Steyaert
Jurgen Van de Walle
Tessa Van Esbroeck (hier niet op de foto)
Phaedra Vanlaere (BIS)
Serge Van Liefferinge
Björn Verbeke

Onroerenderfgoeddepot
 Brugge en Ommeland
Bart Bultheel (stagiair)
Jan Huyghe
Griet Lambrecht

IOED Brugge en Ommeland
Stefan Decraemer
Tom Vandelannoite

Aardewerk archeologisch
 onderzoek
Femke Germonpré
Dieter Verwerft

Stadsarcheologie
Mathias D'Hulst (BIS)
Caroline Landsheere
Frederik Roelens

RAAKVLAK DOOR DE OGEN VAN TWEE NIEUWE BESTUURDERS

Traditiegetrouw bevat het jaarverslag een gesprek met mensen die het voorbije jaar een sleutelrol speelden in onze werking. Na het afscheid van Pascal Ennaert als voorzitter van het beheerscomité, maken we dit jaar kennis met zijn opvolgster, onze nieuwe voorzitter Brigitte Balfort en haar plaatsvervanger Liesbeth Degryse, beiden gemeenteraadslid voor CD&V in Brugge.

Twee nieuwe gezichten en wie weet een pak nieuwe inzichten? Welkom bij Raakvlak dames. Hoe was voor jullie de start in de nieuwe rol?

B: Ik moet eerlijk toegeven dat ik bij de verdeling van de taken aan het begin van de nieuwe legislatuur erg verrast was dat ik voorzitter werd en in de grote voetstappen van Pascal mocht treden. Er overheerste een gemengd gevoel van dankbaarheid, maar ook wel wat onzekerheid.

Van Pascal kreeg ik de raad om rustig te blijven en vooral de tijd te nemen om Raakvlak te leren kennen. Al snel is de "paniek" geëvolueerd naar een soort euforie.

Liesbeth Degryse

**KENNIS DELEN
EN SAMEN ZORG
DRAGEN VOOR
ERFGOED: HET KAN
EN HET GEBEURT
HIER.**

Welke eerste indruk kregen jullie van de werking van Raakvlak?

L: Ik kende Raakvlak wel, maar net als Brigitte, ben ik toevallig in deze positie gerold. Het viel me meteen op dat jullie een heel professionele organisatie zijn, met mensen die heel goed weten waar ze mee bezig zijn, die heel veel kennis van zaken hebben en die hun werk met grote toewijding en betrokkenheid uitvoeren.

We zijn ondertussen een jaar verder. Hoe kijken jullie er nu naar?

B: Jullie team is bijzonder. Ik heb mijn hele carrière in de media gewerkt en hoef er geen tekeningetje bij te maken dat er in die context niet altijd evenveel collegialiteit heerst. Maar wat ik hier bij jullie zie, vind ik zo inspirerend. Ik voel geen zweem van concurrentie. Jullie hebben erg verschillende taken, maar springen bij als de ander het druk heeft.

Confucius zou gezegd hebben "wie zijn job graag doet, werkt geen dag in zijn leven". Dat gevoel heb ik bij jullie, dus ik denk dat Confucius zeer tevreden zou zijn.

Over goed samenwerken gesproken, laten we de blik even verleggen naar het beheerscomité. Hoe verloopt die samenwerking tot nu toe?

B: Ook in het beheerscomité valt die eenheid mij op, over partijen en gemeenten heen. Vanaf de eerste vergadering met het nieuwe team was duidelijk dat we op zoek moesten gaan naar extra financiële middelen. Dat is geen evidente vraag in besparingstijden. Zeker niet wanneer het merendeel van het beheerscomité ook nieuw is sinds de legislatuurwissel.

Het is geen makkelijke balans om zowel je eigen gemeente als Raakvlak prioriteit te geven. Maar toch hebben alle partnergemeentes zich hiervoor ingezet.

L: Die samenwerking over verschillende gemeenten heen vind ik bijzonder waardevol. Kennis delen en samen zorg dragen voor erfgoed: het *kan* en het *gebeurt* hier.

Was er iets dat jullie heeft verrast aan onze werking?

B: Hoe zorgvuldig jullie omgaan met jullie werkingsmiddelen.

Jullie draaien elke euro geen twee, drie, maar vijf of tien keer om, om toch maar te besparen. De bezielheid waarmee jullie dat doen is ongelooflijk. Het is jammer dat niet iedereen van het beleid ziet hoe jullie daarmee omspringen. Erfgoedbewaring kost geld, maar dat zal zeker niet aan jullie liggen. Dit is zo'n gesmeerde werking. Ik kan alleen maar kijken en leren.

Kijken en leren, maar misschien ook suggereren? Zijn er bepaalde accenten die jullie willen leggen in de komende beheersperiode?

L: We moeten blijven inzetten op ontsluiting naar het publiek. Er wordt hier zoveel materiaal en kennis bewaard dat nog verder gedeeld kan worden. Breder dan jullie vandaag al doen. Het is belangrijk dat mensen weten waar jullie mee bezig zijn.

B: Dat is ook mijn idee. Wij vallen omver van wat we hier gezien hebben het voorbije jaar, maar Raakvlak is nog niet voldoende gekend bij het publiek. Jullie zijn vooral gekend als archeologische dienst. Het nut van jullie werk, en zeker in deze tijden, is onbetaalbaar. Ik denk dan ook bijvoorbeeld op vlak van educatie. Het zou bijvoorbeeld mooi zijn als wat jullie met 1-2-3 Archeologie doen, zeer breed gedragen wordt en als tool wordt ingezet in het hele Vlaamse onderwijs.

Jullie haalden al even aan dat het gelukt is om meer financiële middelen te verzamelen. Welke andere uitdagingen zien jullie de komende jaren op erfgoedvlak?

B: We leven in woelige tijden. Op geopolitiek vlak staat de wereld op zijn kop. Er zal veel overheidsgeld naar defensie gaan en ook op lokaal vlak zullen we hier de gevolgen van zien. Dat betekent dat er veel bespaard zal worden. We voelen nu al dat men hiervoor ook zal kijken naar de erfgoedsector. Het zou verschrikkelijk jammer zijn als hier fouten in zouden gemaakt worden.

L: Juist dan moeten we blijven tonen waarom erfgoed belangrijk is. Het kan helpen bij de politieke beslissingen die vandaag moeten gemaakt worden. Erfgoed is geen luxe: het biedt perspectief en continuïteit, ook in besparingstijden.

B: Precies. Voor de jeugd moet het vandaag moeilijk zijn om te zien hoe hun ouders bang zijn voor de toekomst. Geschiedenis kan hierbij helpen. Geschiedenis herhaalt zich en kan ons leren dat de mens altijd stormen heeft gekend en dat deze op den duur gaan liggen.

Ik zag op Open Monumentendag 2025 in het Merovingisch huis hoe jullie verschillende generaties samenbrengen met erfgoed. Dat vind ik hartverwarmend

Brigitte Balfort
HOE JULLIE VERSCHILLENDE GENERATIES SAMENBRENGEN VIND IK HARTVERWARMEND EN TOONT HOE ERFGOED EEN SOORT RUSTPUNT KAN VORMEN IN MOEILIJKE SITUATIES.

en toont hoe erfgoed een soort rustpunt kan vormen in moeilijke situaties.

Komt jullie waardering voor erfgoed voort uit jullie eigen omgeving?

B: Ik weet dat Liesbeth, net als ik, in een beschermd monument in Brugge woont. Ons huis is meer dan 500 jaar oud en dat heeft natuurlijk zijn nadelen, maar toch: ik heb nog nooit in een huis gewoond met zo'n slechte EPC, waar het toch zo makkelijk en goedkoop te verwarmen is. Mensen hebben het meteen over de enkele beglazing van ons huis met de glas-in-lood ramen, maar onze woning is eigenlijk heel energiezuinig gebouwd.

Ik zie het zo: wij kunnen hier even in wonen en proberen het zo goed mogelijk te bewaren en ervan te genieten, om nadien verder te kunnen doorgeven. Dat is erfgoed: we hebben het gekregen van vorige generaties, mogen hier even getuige van zijn en moeten er vooral als goede huisvaders en –moeders voor zorgen zodat we het ook kunnen doorgeven aan de generaties na ons.

L: Erfgoed is iets wat we mogen ontvangen en koesteren, maar het vraagt ook wel wat. Het is bijvoorbeeld niet goedkoop om zaken te renoveren op een goede, historisch correcte manier met aandacht voor comfortabel en duurzaam wonen anno 2026. Wanneer het lukt, geeft dat een goed gevoel. Ik zie het een beetje als een dienst aan de gemeenschap en aan de stad.

Brigitte Balfort

IK HOOP DAT LIESBETH EN IK IN DE TOEKOMST EEN INTERMEDIAR KUNNEN ZIJN NAAR HET BELEID EN DAT WE ONS STEENTJE KUNNEN BIJDRAGEN OM RAAKVLAK BEKENDER TE MAKEN BIJ EEN NOG BREDER PUBLIEK.

Zijn er naast jullie woning nog andere erfgoedlinken in jullie leven?

L: In mijn werkleven ben ik ook bezig met erfgoed. Ik werk aan een doctoraat over Jan van Ruusbroec, een middel nederlandse mysticus. Ik bestudeer zijn werk vanuit theologische hoek. Dat is weliswaar literair erfgoed, maar evengoed fantastisch om mee bezig te zijn.

B: Ik ben van opleiding leerkracht geschiedenis. Ik heb nooit les gegeven, maar heb die passie wel altijd behouden. In mijn vrije tijd lees ik graag historische romans, op reis bezoeken we het ene museum na het andere. Niet alles aan ouder worden is even leuk, maar het is heel fijn om te merken dat na zoveel jaren erfgoed te "consumeren", je de wereld beter begrijpt.

Laten we even vooruitblikken. Zijn er bepaalde zaken waar jullie naar uitkijken in 2026?

B: Ik kijk erg uit naar 50 Vondsten, 50 Verhalen, het participatief erfgoedproject dat jullie in 2025 opgestart hebben. Ik ben heel benieuwd hoe jong en oud op een meer kunstige en persoonlijke manier zullen samenkomen dankzij archeologische vondsten.

L: Ik kijk vooral uit naar nieuwe lezingen in de reeks Verhalen uit de Ondergrond. Ik was erbij in oktober en vond het heel interessant om pas afgestudeerde onderzoekers te horen vertellen over hun onderzoek. Het was heel mooi om te zien dat ze dit platform kregen om hun werk aan een breder publiek voor te stellen, dus ik ben benieuwd naar de volgende editie.

Met de komende jaren in het vooruitzicht: wat willen jullie jezelf of Raakvlak toewensen of meegeven?

L: Het contact met jullie is goed. Jullie staan open voor feedback. We moeten die

band de komende jaren goed onderhouden en open blijven communiceren zodat we de samenwerking op deze manier kunnen verderzetten. Dat maakt het voor ons ook makkelijker om kritische vragen te durven stellen.

B: Ik hoop dat ik in de toekomst meer tijd zal hebben om nog dichter betrokken te zijn bij jullie werking, bijvoorbeeld door af en toe een teamvergadering bij te wonen. Daarnaast hoop ik dat Liesbeth en ik in de toekomst een intermediair kunnen zijn naar het beleid en dat we ons steentje kunnen bijdragen om Raakvlak bekender te maken bij een nog breder publiek. We mogen hier heel breed in

gaan en *out of the box* denken. Erfgoed mag niet iets elitairs zijn, het zou voor iedereen toegankelijk moeten zijn.

Tot slot, als uitsmijter: welke drie woorden passen volgens jullie het best bij Raakvlak?

L: Aanstekelijk enthousiasme, passie en professionaliteit.

B: Ik wil er vier kiezen. Digitale ontsluiting, kenniscentrum voor iedereen, koesteren van erfgoed en enthousiasme.

Ze zullen het ons niet makkelijk maken, de wereld en de overheid, maar zoals Pascal in zijn advies zei: blijf vooral kalm en doe zo verder.

Oké we onthouden: keep calm and carry on. Bedankt!

RAAKVLAK KRIJGT EEN BIJNA VOLLEDIG NIEUWE BESTUURSPLOEG

In de eerste maanden van 2025 werd stap voor stap een nieuwe bestuursploeg voor Raakvlak aangeduid door de gemeenteraden van de acht deelnemende gemeenten. Op 14 mei werden de nieuwe bestuursleden verwelkomd in de Erfgoedfabriek voor het eerste beheerscomité. Die avond mochten we maar liefst zes nieuwe bestuurders ontvangen, aangevuld met twee zeer ervaren leden.

Het nieuwe bestuur kreeg meteen drie cruciale dossiers voorgeschoteld: de opmaak van een nieuw beleidsplan, de volledige herziening van de statuten én – wellicht de grootste kopzorg – de structurele onderfinanciering van Raakvlak.

Het werd dan ook een echte vuurdoop: tussen mei en december kwam de bestuursploeg maar liefst vijf keer samen. Deze intensieve samenwerking zorgde er niet alleen voor dat de bestuurders elkaar beter leerden kennen, maar ook dat hun affiniteit met de werking van Raakvlak sterk groeide – een echte win-winsituatie.

Het eindresultaat mag gezien worden: volledig geactualiseerde en herwerkte statuten, een nieuwe visie en beleidsplan, én verhoogde gemeentelijke bijdragen. Dankzij die inspanningen is de werking van Raakvlak voor de volledige legislatuur verzekerd.

← *Het beheerscomité kreeg een rondleiding in de depots van Raakvlak. Van links naar rechts zien wij schepen Toben Braeckevelt (Gemeente Oostkamp); raadslid Brigitte Balfourt (Stad Brugge en voorzitter Raakvlak); raadslid Birgit Icket (Gemeente Zedelgem); raadslid Liesbeth Degryse (plaatsvervanger Stad Brugge); schepen Lieselotte Denolf (Stad Torhout en ondervoorzitter Raakvlak); schepen Filip Babylon (Stad Damme); raadslid Nick Bullynck (Gemeente Knokke-Heist); Stefan Decraemer en Jan Huyghe (beiden Raakvlak). Schepen Patricia Waerniers (Gemeente Beernem) en schepen Piet Berton (Gemeente Jabbeke) waren op het fotomoment omwille van andere verplichtingen niet aanwezig.*

BELEIDSPLAN INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDERFGOEDDIENST RAAKVLAK 2027-2032

Eind 2026 loopt de zesjarige beleidsperiode van Raakvlak ten einde, waardoor in 2025 veel tijd werd geïnvesteerd in de opmaak van een nieuw beleidsplan voor 2027-2032. Dit belangrijk document wordt opgesteld in nauw overleg met de bij Raakvlak aangesloten gemeenten en externe erfgoedpartners. Ook worden diverse erfgoedspelers, zoals lokale erfgoedraden en heemkundekringen bevroegd om de noden en maatschappelijke tendensen m.b.t. onroerend erfgoed te capteren. Aan de hand van vele overlegmomenten werden de beleidlijnen uitgezet waar Raakvlak de komende zes jaar zal op inzetten. Eind 2025 werd het nieuwe beleidsplan door de gemeenteraden van de acht aangesloten gemeenten goedgekeurd. In 2026 zal het team reeds de nodige voorbereidingen treffen om begin 2027 volop van start te kunnen gaan met de realisatie van het nieuwe beleidsplan.

Een IOED beleidsplan: wat is dat?

Het beleidsplan is niet enkel een belangrijk document voor de interne werking, aangezien deze voor de komende zes jaar duidelijk aangeeft waar Raakvlak zal op inzetten. Raakvlak is een dienst met een brede onroerenderfgoedwerking, waarbij het beleidsplan de doelstellingen bevat voor de verschillende onderdelen binnen de dienst, namelijk het erkende Onroerenderfgoeddepot Brugge en Ommeland, cel Aardewerk, cel Stadsarcheologie Brugge en cel IOED Brugge en Ommeland. Het document is tevens een vereiste van het agentschap Onroerend Erfgoed om erkend te blijven als Intergemeentelijke Onroerenderfgoeddienst (IOED). Vanuit Vlaanderen worden dan ook een aantal krijtlijnen en voorwaarden gesteld waaraan het beleidsplan van de IOED moet voldoen.

De belangrijkste erkenningsvoorwaarde is het opmaken van een gezamenlijk onderbouwde beleidsvisie, die:

- » complementair is aan het Vlaamse onroerenderfgoedbeleid;
- » het behoud, het gebruik en de herbestemming van het onroerend erfgoed dat op het grondgebied ligt van de aangesloten gemeenten beoogt;
- » integraal is, m.n. een evenwaardige

- » benadering voor het archeologisch, landschappelijk en bouwkundig erfgoed; geïntegreerd is, m.n. de beleidsvisie is afgestemd met andere beleidsvelden die raakvlakken hebben met de onroerenderfgoedzorg zoals ruimtelijke ordening;
- » rekening houdt met de noden van de gemeenschap en erfgoedactoren.

Een beleidsplan dient enkele vaste onderdelen te bevatten, namelijk een missie, visie, omgevingsanalyse en een SWOT-analyse (Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats). Deze analyses leiden tot het belangrijkste onderdeel, namelijk de Strategische en Operationele doelstellingen. De concrete realisatie van het beleidsplan gebeurt via de opmaak van een jaarlijks actieplan, waarin de doelstellingen worden geconcretiseerd in acties.

De Omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse bevat een grondig onderzoek van diverse aspecten, waaronder een evaluatie van de huidige werking en dienstverlening, een analyse van het werkingsgebied, het in kaart brengen van de noden van het erfgoed en de gebruikers, en het vaststellen van maatschappelijke trends. De participatieve aanpak van de

omgevingsanalyse heeft alvast enkele belangrijke maatschappelijke trends aan het licht gebracht, waarvan er hieronder enkele worden uitgelicht:

- » Steeds meer gemeentes zetten in op de inventarisatie en waardering van hun funerair erfgoed.
- » Steeds meer kerken worden onttrokken aan de eredienst waardoor de komende jaren heel wat herbestemmingstrajecten zullen worden opgestart.
- » Er heerst een bezorgdheid omtrent de toestand van kapellen. Waar deze vroeger werden onderhouden door de omliggende gemeenschap, is dit steeds minder het geval. Dit heeft tot gevolg dat steeds meer kapellen zich in een slechte toestand bevinden.
- » De steeds strengere energie-eisen leggen een grote druk op de erfgoedwaarden van bouwkundig erfgoed. Het is perfect mogelijk om de energieprestatie van een erfgoedpand op te waarderen, maar dit vereist maatwerk.
- » Verdichting en inbreiding in dorpskernen zorgen voor een steeds snellere transformatie van het dorpskarakter en -identiteit waar onroerend erfgoed een essentieel deel van uitmaakt. Erfgoedpanden bevinden zich veelal op grote percelen die gegeerd zijn bij projectontwikkelaars wat de sloopdruk op bouwkundig erfgoed verhoogt.

De Strategische en Operationele doelstellingen

De diverse analyses hebben uiteindelijk geleid tot zeven strategische doelstellingen, die zijn onderverdeeld in meerdere operationele doelstellingen. Waar mogelijk werden hieraan reeds diverse acties of actieplannen gekoppeld.

Algemeen gezien werd tijdens de gesprekken de huidige dienstverlening van Raakvlak als goed bevonden en werden enkele verbeterpunten gesuggereerd. Komende beleidsperiode wordt binnen de doelstellingen de bestaande werking geoptimaliseerd en verder gezet; daarnaast worden enkele nieuwe

accenten gelegd. Deze accenten spelen in op de maatschappelijke trends en komen tegemoet aan de vraag van de gemeentebesturen en burgers.

Op vlak van publiekswerking breiden we de welgekende archeologische activiteiten uit met bouwkundig en landschappelijk erfgoed. Voornamelijk mooie verbouwingen, met integratie van modern comfort worden in de kijker gezet. De gemeentes worden ondersteund bij de inventarisatie en waardering van funerair erfgoed, herbestemmen van kerken en de problematiek rond kapellen. Burgers en eigenaars worden op gedegen wijze geïnformeerd hoe het verhogen van de energieprestatie gepaard kan gaan met het behoud van de erfgoedwaarden. De gemeentes kunnen beroep doen op Raakvlak bij de opmaak van masterplannen en Ruimtelijke Uitvoeringsplannen om bij het verdichten van dorpskernen rekening te houden met de beeldkwaliteit, het dorpskarakter en hiertoe het aanwezige erfgoed maximaal in de plannen te integreren. Op vlak van houtig erfgoed wordt samen met de gemeentes en het Regionaal Landschap Houtland en Polder bekeken hoe de reeds uitgevoerde inventarisatie in een beleid kan worden omgezet en de eigenaars gesensibiliseerd. Met behulp van vrijwilligers, zoals de erfgoedraad van Beernem, kunnen bijkomende inventarisaties worden opgestart. De opmaak van een waarderingsstudie bouwkundig erfgoed naar het voorbeeld van de reeds uitgevoerde studie van Beernem en Zedelgem wordt mogelijk uitgebreid binnen andere gemeentes.

Dit is slechts een greep uit de vele plannen en acties die de komende zes jaar op stapel staan.

De nieuwsgierige lezer kan het beleidsplan van Raakvlak raadplegen via www.raakvlak.be/ publicaties of via de QR code. Ook kan er een papieren versie worden aangevraagd via info@raakvlak.be.

Sinds eind 2024 kunnen archeologische bedrijven nu ook hun opgegraven vondsten deponeren op onze nieuwe locatie. Ook onderzoekers vinden reeds hun weg naar het nieuwe gebouw.

HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ONDER EEN NIEUW DAK

2025 was voor de depotwerking alweer een bijzonder en intens jaar. Eind april ronden we de laatste grote verhuisbeweging van de Komvest naar de Kleine Pathoekeweg af. Je vindt ons en onze bureaus daar al sinds september 2024 maar een deel van de collectie werd nog verhuisd in de eerste helft van 2025.

Als depotarcheologen hebben we het liefst onze collectie bij de hand. We waren dus erg blij dat we in de eerste helft van 2025 op de laatste verhuisdagen hulp konden krijgen van de dienst Openbaar Domein en het atelier van Musea Brugge, die manschappen en hun vrachtwagens ter beschikking stelden. Op deze wijze zijn we erin geslaagd om met eigen stadspersoneel ruim 50 ton aan archeologische vondsten te verhuizen!

Na het overbrengen van de vondsten en stalen gaven we alle dozen en bakken een plekje op de nieuwe rekken. De volgende stap bestaat uit het koppelen van de dozen met archeologische objecten aan de rekken in de verschillende depotruimtes. Op deze manier zullen we in de toekomst elke doos en/of object op een vlotte wijze terugvinden in ons depot. Het afronden van deze plaatsbepalingen aan de hand van QR-codes is ingepland voor 2026.

De splinternieuwe vrachtwagen van Openbaar Domein wordt ingezet voor onze verhuis (eind april 2025) ↖
Zicht op de Erfgoedfabriek ↗
De rekken in de nieuwe depots worden goed gevuld →

IPM

Een grote meerwaarde aan onze nieuwe locatie is de aanwezigheid van een anoxiekamer. In het kader van het IPM (integrated pest management) in dit gebouw, worden de materiaalcategorieën die zeer kwetsbaar zijn voor vraat door plaagdieren, zoals hout, textiel en leder, eerst behandeld in deze ruimte. In deze kamer wordt de zuurstof uit de lucht gehaald en vervangen door stikstof. Hierdoor gaan alle schadelijke insecten en hun eventueel pas uit de eitjes uitgekomen larven dood en kunnen ze geen verdere schade meer aanbrengen.

VERSTERKING IN HET DEPOT

Deze zomer kreeg het depot extra hulp van twee **jobstudenten**, Erinn en Mona. Zij voerden diverse depotgerelateerde taken uit zoals het poetsen van de compactusrekken, helpen bij het labelen van de legplanken in het nieuwe depot, poetsen van bakken en emmers, wassen, drogen, herverpakken van vondsten, helpen bij het labelen en registreren van depotdozen, ...

Daarnaast volgden vier studenten archeologie van de UGent, Fien, Eva, Mathias en Keanu, een **onderzoeksstage** bij ons. Deze stage maakt deel uit van het masterprogramma archeologie en biedt studenten de kans om praktijkervaring op te doen. Ze helpen mee met de verwerking van opgravingsresultaten, de studie van archeologische objecten en materialen en voeren wetenschappelijke analyses of communicatieprojecten uit. Fien en Keanu werkten mee aan de inventarisatie en digitale ontsluiting van enkele archeologische sites die deel uitmaken van onze oude collectie. Eva onderzocht middeleeuwse beschilderde grafkelders. Mathias werkte vooral mee aan de inventarisatie van de recent gedeponeerde en erg uitgebreide collectie Devliegheer.

In 2025 startte ook Bart als **administratief stagiair** via Emino Coaching & Tewerkstelling in Brugge. Tijdens deze stage leverde Bart fantastisch werk door mee te helpen aan de objectcontrole, het verpakken en de inventarisatie van onze collectie metaalvondsten.

Ook dit jaar konden we rekenen op de inzet van negen **vrijwilligers**, die wekelijks een halve dag ondersteuning boden. De focus van hun werkzaamheden is de voorbije jaren verschoven van het puzzelen naar het assisteren bij het herverpakken van archeologische objecten volgens de huidige standaarden. Daarnaast leverden zij een bijdrage aan het fotograferen en inventariseren van de objecten.

- ↑ *Vrijwilligers verpakken archeologische objecten volgens de huidige standaarden*
- *Jobstudente Erinn aan het werk in het depot*

ONDERSTEUNING VAN ONDERZOEK

In 2025 boden we onder andere onze medewerking aan volgende onderzoeken:

Uitgebreide materiaalstudie beerput Woensdagmarkt/Spanjaardstraat.

Maxime Poulain e.a. UGent/AOE/Raakvlak

Uit been, gewei en hout. Kammen uit het Brugse ommeland als getuigen van materiële cultuur en ambachtelijke productie tijdens de middeleeuwen en vroegmoderne tijd (5e-18e eeuw).

Masterproef Phaedra Vanlaere (UGent)

Vissen naar een maritiem verleden: Archeologische indicatoren van de middeleeuwse visserij in Vlaanderen.

Masterproef Mathias D'hulst (UGent)

Middeleeuwse beschilderde grafkelders in de Zwinregio. Chronologie, materiaal-technische analyse en comparatief kader.

Masterproef Eva Busschots (UGent)

De uitdagingen van archeologische depots in Vlaanderen betreffende de registratie en digitalisatie van middeleeuwse aardewerkcollecties. Onderzoek hoe AI met beeldherkenning kan bijdragen aan een efficiënter registratie- en classificatieproces.

Masterproef Olivia Vancronenburg (UAntwerpen)

Potten in stukken. Productie, handel en consumptie van middeleeuwse keramiek in het graafschap Vlaanderen.

Doctoraat in voorbereiding Jelle Demulder (UGent)

- ↑ *Ivoren kam uit de 16e eeuw (inventarisnummer: BR05/VVD III/1/67/A/70)*
- ↗ *Masterstudente Eva (UGent) onderzoek samen met Joyce Klein Koerkamp (Musea Brugge) de resten van drie beschilderde grafkelders met behulp van infraroodreflectografie*
- ← *Masterstudent Mathias (UGent) neemt objectfoto's voor in zijn thesis*

281

Voorwerpen
opgesteld in
tentoonstellingen

BRUIKLENEN

2025 was een eerder rustig jaar voor bruiklenen en dat mag ook wel eens. Naast de vele objecten die deel uitmaken in vaste opstellingen van verschillende musea en andere instellingen zoals het Hanze Museum in Lübeck, het Gruuthusemuseum, Museum Onze Lieve Vrouw ter Potterie, Sint Janshospitaal, het Diamantmuseum, het Stadhuis van Brugge en Vloethemveld in Zedelgem waren onze voorwerpen te bezichtigen op volgende tentoonstellingen:

Testerep en het verzonken Oostende

21 december 2024 tot 20 april 2025 in de Venetiaanse Gaanderijen in Oostende

Vondsten uit vuur. Westkapelle in opgegraven verhalen

2 oktober 2024 tot 9 maart 2025 in het HEY Museum in Knokke-Heist

Trots & Troost. Middeleeuwse getijdenboeken en hun lezers

4 april 2025 tot 7 oktober 2025 in het Groeningemuseum te Brugge.

Openmonumentendag: 'De Burgerlijke Griffie van Delacenserie'. Archeologische voorwerpen en info bij recente stadsprojecten

13 en 14 september 2025 te Brugge

De nieuwe aanvragen samen met deze langdurige bruiklenen zorgden ervoor dat er dit jaar 281 voorwerpen uit ons depot ergens opgesteld stonden in binnen- en buitenland.

Uitgeleend bot in de tentoonstelling 'Testerep en het verzonken Oostende'. Schouderblad dat vermoedelijk kan worden toegeschreven aan een noordkaper (of een vinvis). Hoogstwaarschijnlijk werd dit schouderblad gebruikt als snijplank/kapblok. Inventarisnummer: BRED20/LDWG/2/24/149

DEPONERINGEN

Eén van onze kerntaken is het verzamelen en duurzaam bewaren van archeologische ensembles. Zowel de archeologische vondsten als de bijbehorende opgravingsdocumentatie uit ons werkingsgebied worden samen ondergebracht in ons depot. Zo blijft alle informatie uit het Brugse Ommeland integraal en coherent beschikbaar voor toekomstig onderzoek. In 2025 werden op die manier 63 archeologische ensembles in ons depot gedeponeed.

63

Gedeponeerde
ensembles

LOKETFUNCTIE

146

Loketvragen

Toeval of niet, net als vorig jaar kregen we in 2025 precies 146 zeer uiteenlopende vragen. Veel inwoners uit onze regio namen contact met ons op over zaken zoals het schenken of in bewaring geven van objecten, het herkennen en bepalen van vondsten, het gebruik van foto's en het raadplegen van onze bibliotheek. Daarnaast deden ook wetenschappelijke instellingen, archeologische bedrijven, musea en gemeentebesturen regelmatig een beroep op ons. Zij vroegen vooral ondersteuning bij bruiklenen, het opzetten van tentoonstellingen, onderzoek en publicaties, het organiseren van rondleidingen en het inkijken van stukken uit ons depot of onze bibliotheek. Daarnaast kregen we regelmatig verzoeken om foto's in hoge resolutie voor publicaties en studies, zowel nationaal als internationaal. Dit jaar kwamen er vragen uit onder andere Nederland, Frankrijk, Italië, Canada en de USA.

DE ARCHEOLOGISCHE COLLECTIE VAN LUC DEVLIEGHER

Eind 2024 werd de collectie van Luc Devliegheer (1927-2023) geschonken aan Raakvlak. Luc Devliegheer behaalde de graad Doctor in de Kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Gent in 1955 en was sindsdien actief in het veld als archeoloog. Zijn eerste grote wapenfeit was zijn deelname aan de opgraving in 1955 van de Sint-Donaaskerk te Brugge. Tijdens zijn loopbaan bij de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen leverde hij bovendien een belangrijke bijdrage aan de inventarisatie van onroerend erfgoed en advisering over de reconstructie van beschadigde gebouwen tijdens de heropbouw na WOII.

Hij bleef ook actief in het veld, voornamelijk in Brugge en West-Vlaanderen, maar zelfs over de landsgrenzen heen bleef de archeoloog niet stilzitten. Zo was hij in 1964 aanwezig bij de opgraving van het verdwenen vissersdorp Hannekenswerpe in Nederland.

Tijdens zijn talrijke veldwerkactiviteiten gedurende de tweede helft van de twintigste eeuw verzamelde hij bovendien veel interessante stukken. Deze zijn afkomstig van een 50-tal sites die in 2025 in onze inventaris zijn opgenomen. Om één van de vele voorbeelden te noemen zaten er in zijn collectie vondsten van de opgraving uit 1965 aan de Brugse Burg die een mooie aanvulling vormen bij het ensemble dat reeds in het depot aanwezig was. Verder zijn er de prachtige glasfragmenten van glas-in-loodramen, afkomstig uit de Sint-Jakobskerk te Ieper.

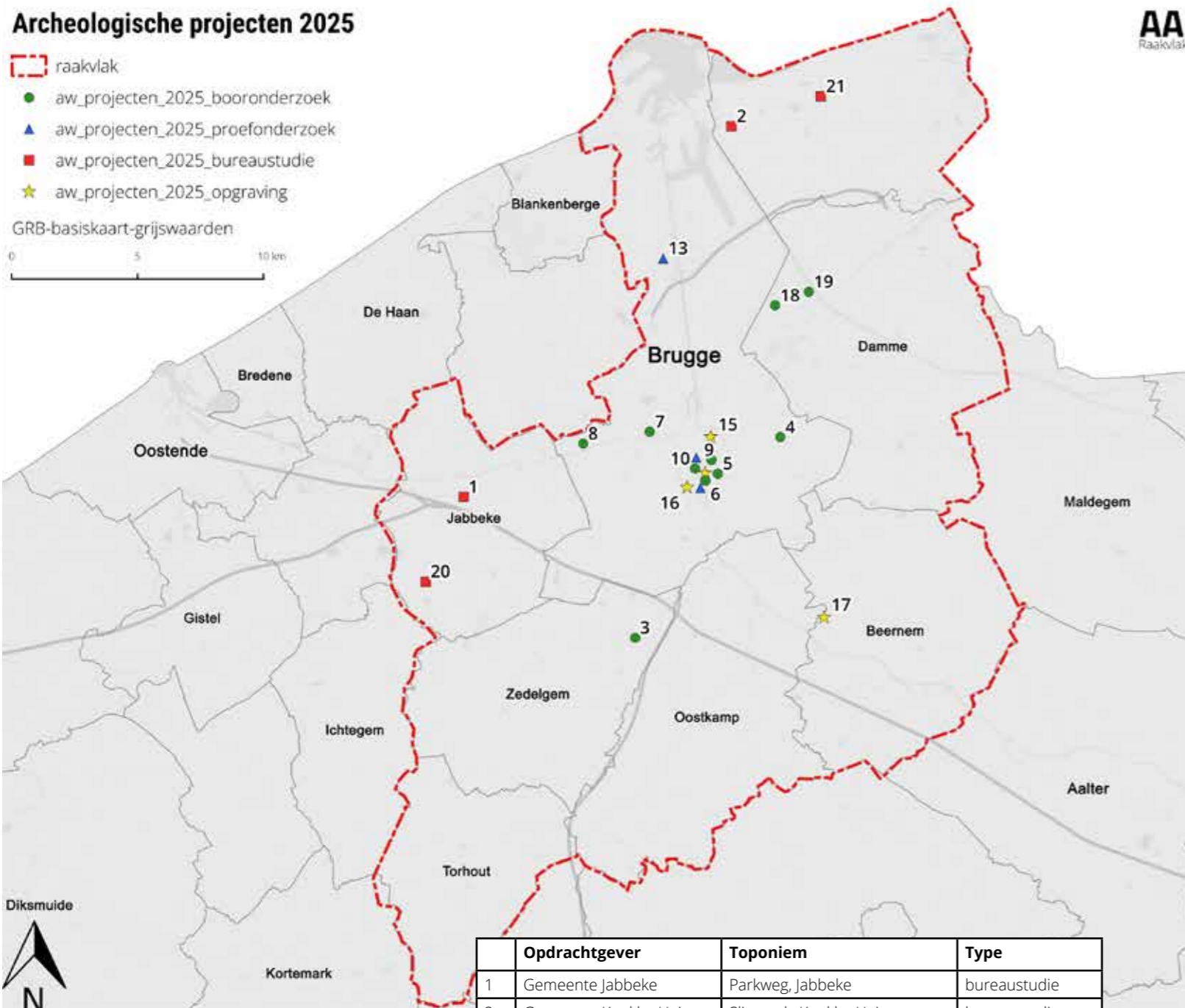
Raakvlak wil bij deze nogmaals de weduwe van Luc Devliegheer bedanken om zijn collectie aan het depot te schenken.

← Sfeerbeeld uit de tentoonstelling 'Vondsten uit vuur - Westkapelle in opgegraven verhalen'

↗ Zakheilige (Maria met kind) in tin-loodlegering uit de 14e eeuw, opgesteld in de tentoonstelling Trots en Troost. Inventarisnummer: col Beuck/1/1/A/345

- raakvlak
- aw_projecten_2025_booronderzoek
- ▲ aw_projecten_2025_proefonderzoek
- aw_projecten_2025_bureaustudie
- ★ aw_projecten_2025_opgraving

GRB-basiskaart-grijswaarden

Plan van de projecten uitgevoerd in 2025 door Aardewerk ten opzichte van de GRB-basiskaart (AGIV)

Lijst van de projecten uitgevoerd in 2025 door Aardewerk

	Opdrachtgever	Toponiem	Type
1	Gemeente Jabbeke	Parkweg, Jabbeke	bureaustudie
2	Gemeente Knokke-Heist	Slipsteek, Knokke-Heist	bureaustudie
3	Gemeente Zedelgem	Begonialaan, Zedelgem	booronderzoek
4	Vivendo	Bachten Beukenbos, Brugge	bureaustudie
5	Vivendo	Gapaardstraat, Brugge	booronderzoek
6	derden	Nieuwe Gentweg, Brugge	booronderzoek
7	derden	Ruddershove, Brugge	booronderzoek
8	derden	Steenkaai, Brugge	bureaustudie
9	derden	Verversdijk, Brugge	booronderzoek
10	derden	Zilverstraat, Brugge	booronderzoek
11	derden	Arsenaalstraat, Brugge	proefonderzoek
12	derden	Naaldenstraat, Brugge	proefonderzoek
13	derden	Ter Doeststraat, Brugge	proefonderzoek
14	Stad Brugge	Eekhouthoort, Brugge	opgraving
15	OCMW Brugge	Potterierei, Brugge	opgraving
16	derden	Unesco Rotonde, Brugge	opgraving
17	Provincie West-Vlaanderen	Rokersdreef, Beernem	opgraving
18	derden	Dudzelesteenweg, Damme	booronderzoek
19	Provincie West-Vlaanderen	Pompestraat, Damme	booronderzoek
20	derden	Vedastusstraat, Jabbeke	bureaustudie
21	Gemeente Knokke-Heist	Gemeenteplein, Knokke-Heist	bureaustudie

Archeologie in Brugge en Ommeland: archeologische projecten in 2025

In het jaar 2025 heeft Aardewerk (de cel Archeologisch Onderzoek) opnieuw een aanzienlijk aantal archeologische projecten succesvol afgerond. Deze inspanningen worden niet louter door onze teams zelf geleverd: af en toe gaan we actief partnerschappen aan met archeologische bedrijven, waarbij we betrokkenheid tonen via publieksmomenten of onze expertise aanbieden. Deze samenwerking stelt ons in staat om ook bij grotere projecten ondersteuning te bieden, de vinger aan de pols van het archeologische werkveld te houden en het publiek te informeren over vernieuwend onderzoek binnen ons werkingsgebied. Het bodemkundig onderzoek tijdens een vondstmelding tijdens de werken ter hoogte van de R30 in Brugge is een mooi voorbeeld van deze visie (project: Unesco Rotonde, Brugge).

In totaal hebben we dit jaar eenentwintig unieke projecten voltooid, wat iets meer is dan voorgaande jaren. Deze projecten strekten zich uit over zes aangesloten gemeenten: Brugge, Damme, Beernem, Zedelgem, Jabbeke en Knokke-Heist. Brugge blijft koploper met dertien unieke projecten. Dit wordt aangevuld met twee opdrachten in Knokke-Heist, twee projecten in Damme, twee projecten in Jabbeke, één in Zedelgem en één in Beernem. Dit jaar heeft Raakvlak eveneens opdrachten uitgevoerd buiten ons werkingsgebied. Het gaat om een landschappelijk booronderzoek in De Haan en enkele bodemkundige onderzoeken voor Solva in Zuid Oost-Vlaanderen.

De opdrachtgevers variëren tussen de beherende gemeente en partnergemeentes, strategische partners (zoals OCMW, Mintus of Vivendo) en commerciële klanten (of

derden). In 2025 zijn elf projecten uitgevoerd voor derden (52% van het totaal aantal projecten), wat een stijging is in vergelijking met voorgaande jaren. De andere projecten zijn uitgevoerd voor stedelijke diensten of strategische partners, in beide gevallen vijf projecten (of 24%). Sinds de oprichting van de cel Stadsarcheologie Brugge heeft de stadsarcheoloog veel in-house dossiers op zich genomen, waardoor de archeologische begeleiding van Brugse stadsontwikkelingsdossiers gewaarborgd blijft. Deze projecten worden in een afzonderlijk hoofdstuk besproken.

Van de eenentwintig projecten zijn er zes waar het onderzoek na een bureauonderzoek is beëindigd. Op acht locaties is landschappelijk of archeologisch bodemonderzoek uitgevoerd, passend bij de visie van Raakvlak, waarbij voortdurend wordt ingezet op booronderzoek om archeologisch onderzoek efficiënter en van hogere kwaliteit te maken. Bij drie projecten was een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk en op vier locaties heeft Aardewerk een opgraving uitgevoerd. De opgravingen vond plaats langs de Eekhouthoort, de Potterierei en de Unesco Rotonde in Brugge; en de Rokersdreef in Beernem. De resultaten van deze opgravingen worden momenteel nog verwerkt.

Raakvlak blijft sterk inzetten op kleinschalige booronderzoeken. De resultaten van deze onderzoeken leveren puzzelstukjes om de boeiende landschapsgeschiedenis van Brugge en het Ommeland te schrijven. Archeologienota's geschreven voor de Zilverstraat en de Verversdijk in Brugge zijn daar mooie voorbeelden van.

21
unieke projecten

11
projecten voor derden

6
aangesloten gemeentes

4
opgravingen

ZILVERSTRAAT, BRUGGE

In 2025 werd Raakvlak gevraagd een archeologienota te schrijven voor een project langs de Zilverstraat. Het terrein bevindt zich op de noordelijke helling van een zandrug, in een licht afhellend gebied met hoogteverschillen tussen 868 en 933 cm TAW. Een terreinbezoek maakt duidelijk dat het grootste deel van het projectgebied sterk verstoord is door recente bodemingrepen. Binnen de zone van de geplande bodemingreep is een testput gegraven, waarin een controleboring is uitgevoerd. Deze boring geeft inzicht in de bodemkundige situatie binnen het projectgebied.

De bovenste horizonten van de bodem bestaan integraal uit verschillende puinlagen – onderscheiden door variërende hoeveelheden bouwpuin – en ophogingslagen (bestaande uit zuiver lichtgrijs en grijs zand). Deze lagen zijn in totaal 268 cm dik. Onder deze antropogeen sterk verstoorde lagen is een goed bewaarde oppervlaktehorizont herkend (A-horizont). Het gaat om een plastische laag grijs tot zwart zand met een hoge organische fractie. Deze laag correspondeert met de laag die herkend is op de opgraving op de hoek van de Zilverstraat en de Korte Zilverstraat.

De top van deze laag bevindt zich op 268 cm onder het huidige maaiveld of 653 cm TAW. De laag is 91 cm dik en vormt de originele oppervlaktehorizont binnen het projectgebied. Onder deze laag, op een hoogte van 562 cm TAW, bevindt zich de onverstoorde moederbodem. De moederbodem bestaat uit een B-horizont met sporen van bioturbatie. Daaronder ligt de gele moederbodem met sporen van oxidoreductie (Cg-horizont).

De grijze laag is bemonsterd. Dit staal is nat gezeefd op een maaswijdte van 2 mm. Dit kleine staal leverde acht scherven grijs aardewerk en één scherp rood aardewerk op, die in de late middeleeuwen gedateerd worden. Deze waarnemingen bevestigen dat het huidige projectgebied zich bovenop een hoger gelegen zandrug bevindt, waar veenvorming en natte omstandigheden minder kans maakten. De bodem was oorspronkelijk dus droog en goed drainerend, wat de locatie aantrekkelijk maakte voor stedelijke ontwikkeling vanaf de middeleeuwen.

Vervolgonderzoek was hier niet noodzakelijk.

↖ Boring uitgevoerd langs de Zilverstraat in Brugge

VERVERSDIJK, BRUGGE

In december 2025 heeft Raakvlak een archeologienota geschreven voor een project langs de Verversdijk in Brugge. Tussen de Verversdijk en een achterliggende parking is een zeer opvallend hoogteverschil zichtbaar. Dit hoogteverschil is eveneens duidelijk op de hoogtekaart. De parking ligt op 623 cm TAW en de Verversdijk op 544 cm TAW. Dit is de grens tussen de dekzandrug en de bedding van de Sint-Annarei.

Tijdens een terreinbezoek is één controleboring uitgevoerd, op de enige beschikbare ruimte in de omgeving: een plantsoen langs de achterzijde van Verversdijk 8. In de boring is een opeenvolging van ophogingslagen, onder water afgezette lagen en Pleistocene zandlagen herkend. De lagen kunnen gelinkt worden aan de Sint-Annarei. De bedding van deze waterloop was op een bepaald moment minstens 18 m breder dan vandaag. De grens tussen de zandrug en de Sint-Annarei ligt iets ten westen van het projectgebied. Dit verklaart de visueel aanwezige hoogteverschillen op het terrein.

De Sint-Annarei maakt een bocht op deze locatie, waardoor er historisch erosie was aan de oostelijke zijde en accumulatie aan de westelijke zijde, ter hoogte van het projectgebied. De originele top van het Pleistocene zand is geërodeerd door de Sint-Annarei. De bruine kleur is het resultaat van een hoge organische fractie, veroorzaakt door insijpeling van materiaal uit de bovenliggende lagen. De overgang tussen het Pleistocene zand en de lagen afkomstig van de Sint-Annarei bestaat uit een venige zandlaag. De limnische lagen – afgezet onder water – zijn zeer onrijp, wat betekent dat het om zeer slappe grond gaat. Deze grond moest worden opgehoogd alvorens bewoning of artisanale activiteiten mogelijk waren.

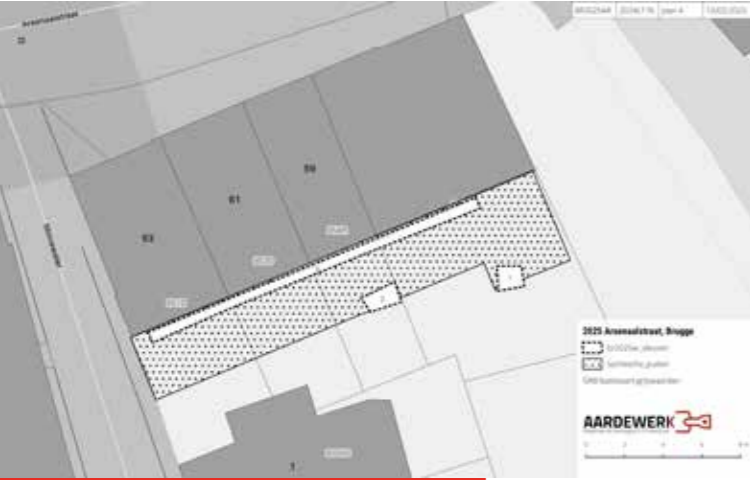
Vervolgonderzoek was hier niet noodzakelijk.

↑ Zicht op de boring uitgevoerd langs de Verversdijk in Brugge. Archeologen van Raakvlak gaan altijd op zoek naar een stukje vrije ruimte om toch bodemobservaties te kunnen uitvoeren

2025 ARSENAALSTRAAT, BRUGGE

In 2025 heeft Raakvlak een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd langs de Arsenaalstraat in Brugge. Voor het project zijn op dat moment al een bureaustudie en een booronderzoek uitgevoerd. Die onderzoeken tonen aan dat het terrein op een landschappelijk en archeologisch boeiende locatie ligt. Proefsleuvenonderzoek kan duidelijk maken of er een archeologisch site bewaard is. Dit onderzoek vindt plaats op het snijvlak van archeologie, landschapsevolutie en materiaalstudie en draagt bij aan onze kennis van het Brugs verleden.

Vivendo werkt aan de restauratie en renovatie van vier woningen langs de Arsenaalstraat in Brugge. Naast een grondige renovatie van de huizen wordt binnenin tot maximaal 38 cm diep uitgegraven. In elke tuin worden een regenwaterput en een septische put geplaatst. Daarnaast worden in de tuinen bergingen voorzien, waarvoor funderingen tot 80 cm diepte worden aangelegd. De diepste delen van de achtererven worden samengevoegd tot één gemeenschappelijke buitenruimte met fietsstallingen, waar geen ingrijpende bodemingrepen gepland zijn.

Het voorafgaand bureauonderzoek wijst op een hoge archeologische verwachting, gezien de ligging binnen de historische stadskern van Brugge, met gekende bouwfasen vanaf de 16e eeuw. De precieze locatie en omvang van deze bouwfasen blijven echter onduidelijk. Het terrein grenst aan een middeleeuws raamland, dat in de loop van de tijd evolueerde tot een bleekweide. De boringen tonen een sterk antropogene bodemopbouw. De toplaag bestaat uit tegelvloeren of tuinbodem, gevolgd door een laag zandig puin met mortel- en baksteenfragmenten. Daaronder bevindt zich een funderingslaag op een diepte tussen 40 en 89 cm in de huizen en tussen 50 en

60 cm in de tuinen. Het landschappelijk bodemonderzoek wijst niet op archeologisch potentieel voor de steentijden en kan geen uitsluitsel geven over de bouwgeschiedenis of de aanwezigheid van mogelijke veenlagen. De geplande bodemingrepen in de huizen situeren zich volledig binnen recente ophogingslagen en vereisen geen verder archeologisch onderzoek. In de tuinen kunnen de geplande putten daarentegen mogelijk archeologische lagen verstoren, wat een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk maakt.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd op 23 januari 2025, is duidelijk dat binnen het projectgebied geen archeologische site aanwezig is die door de geplande werken wordt bedreigd. In totaal werd 21,2 m sleuf aangelegd met een oppervlakte van 12,8 m², wat overeenkomt met 7,15% van de zone waar bodemingrepen gepland zijn (179,8 m²). De maximale graafdiepte bedroeg 150 cm, waarbij verder graven werd verhinderd door een watervoerende puinlaag.

Tijdens het proefonderzoek zijn twee bodemkundige profielen geregistreerd. Profiel 1 in sleuf 1 reikt tot 150 cm onder het maaiveld en bestaat uit zes sterk antropogeen gevormde ophogingslagen. Profiel 2 in sleuf 2 geldt als referentieprofiel en bereikte de natuurlijke moederbodem. Om de moederbodem te bereiken is het bodemprofiel in de sleuf aangevuld met een manuele boring. De actuele grondwatertafel werd vastgesteld op 90 cm onder het maaiveld. Profiel 2 bestaat uit verschillende delen. De bovenste 122 cm wordt geïnterpreteerd als een opeenvolging van antropogene lagen. De top van de bodem bestaat uit een typische, homogene, zandige tuinbodem. Daaronder liggen drie ophogingslagen met variërende hoeveelheden puinfragmenten. Deze lagen zijn het resultaat van herhaalde ophogingen met het oog op het bouwrijp maken van het terrein.

← Plan met overzicht van de proefsleuven langs de Arsenaalstraat

↑ Boring in profiel 2 om het volledige bodemprofiel tot op het Pleistoceen zand te kunnen bestuderen

↓ Pottenbakkersafval voornamelijk van theeservies met typische rococo-ornamentiek van de 18e-eeuwse faiencefabriek Pulinx

↓ Technische keramiek (zogenaamde "nagels") gebruikt tijdens het bakproces

Onder de antropogene lagen ligt een laag blauwgrijs, gereduceerd zand (H5/Cr-horizont). De laag is 178 cm dik en situeert zich tussen 454 en 276 cm TAW. Naar onder toe wordt het sediment kleiiger. De laag is traag afgezet onder water of onder zeer natte omstandigheden.

De zandige moederbodem werd aangetroffen op een diepte van 300 cm ten opzichte van het maaiveld (276 cm TAW) en bestaat uit lichtgrijs zand. Er werden geen sporen van bodemvorming waargenomen. Dieper boren was niet mogelijk.

Daarnaast is het archeologisch bodemarchief sterk verstoord door de aanleg van meerdere betonnen technische putten. In de drie sleuven zijn twee archeologische sporen vastgesteld. Het betreft enerzijds een ophogingslaag met baksteenpuin en aardewerkfragmenten, niet ouder dan de 15e eeuw, die in het volledige projectgebied voorkomt. Binnen deze laag werd een tweede spoor onderscheiden, bestaande uit een afvallaag met pottenbakkersafval afkomstig van de 18e-eeuwse faiencefabriek Pulinx. Er zijn geen structuren aangetroffen, zoals muurresten of bouwresten die met de faiencefabriek in verband kunnen worden gebracht.

De belangrijkste vondsten zijn afkomstig uit spoor 2 en bestaan uit pottenbakkersafval. Het materiaal is sterk gefragmenteerd, maar biedt een waardevol en zeldzaam inzicht in het productieproces van de 18e-eeuwse faiencefabriek Pulinx. Het gaat zowel om niet-geglazuurde scherven als om geglazuurde fragmenten, respectievelijk afkomstig van de eerste en tweede bakking. Typologisch kunnen de stukken hoofdzakelijk gelinkt worden aan theeservies, waaronder theepotten, theekopjes en zeefjes. Daarnaast zijn ook enkele borden aangetroffen. De geglazuurde stukken zijn versierd in geel-, groen- en bruintinten, vaak in gevlekte patronen. De fragmenten vertonen typische rococo-ornamentiek. Jean-Luc Meulemeester onderzocht het materiaal en bevestigt dat de scherven qua datering en stijl volledig aansluiten bij de productie van de 18e-eeuwse faiencefabriek Pulinx. Daarnaast zijn ook technisch keramiek (zogenaamde 'nagels', gebruikt tijdens het bakproces) en fragmenten witte klei aangetroffen. Verdere studie van deze collectie biedt reële kansen op bijkomende kenniswinst op een weinig bestudeerde facet van de Brugse geschiedenis.

BODEM VAN HET JAAR ROKERSDREEF, BEERNEM

De bodem van het jaar 2025 komt van de site Rokersdreef in Beernem (Verwerft et al., 2025). Tijdens de archeologische opgraving werden verschillende bodemprofielen onderzocht. Profiel 5 is dankzij zijn ligging in een lichte depressie beter bewaard dan de meeste andere bodems op de site. Op het eerste gezicht lijkt het profiel behoorlijk ingewikkeld en dat is het eigenlijk ook. We duiken dieper de bodem in met onze analyse van dit profiel.

Een bodemprofiel 'lezen' in vijf stappen

Wie een bodemprofiel leest, kijkt in feite terug door duizenden jaren bodemgeschiedenis. Om te begrijpen hoe de bodem is opgebouwd en welke processen hem hebben gevormd, gebruiken bodemkundigen een aantal technieken. Deze zijn uitgebreid beschreven in de publicatie "Veldhandleiding voor het beschrijven van bodems bij archeologisch onderzoek in Vlaanderen." (Mikkelsen et al., 2022) en worden hieronder beknopt toegelicht in functie van profiel 5 van de Rokersdreef.

HORIZONTEN EN LAGEN

STAP

1

In de eerste stap van onze bodemanalyse worden de verschillende horizonten en lagen van het profiel onderscheiden en ingedeeld. In profiel 5 konden maar liefst negen horizonten herkend worden.

Ook zonder bodemkundige achtergrond vallen meteen enkele dingen op:

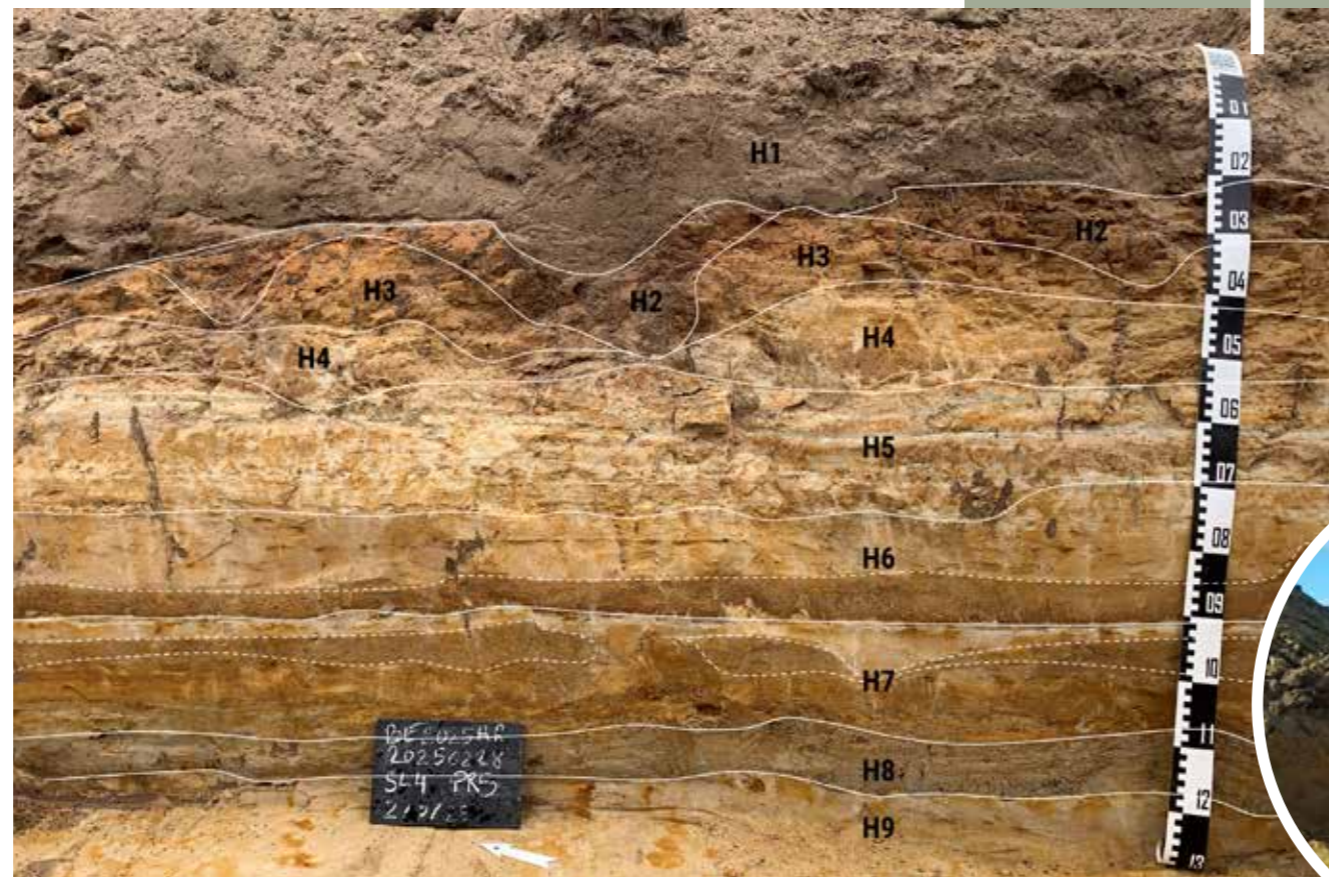
- » Bovenaan is een donkere ploeglaag aanwezig, het resultaat van landbouwbewerking;
- » Daaronder bevinden zich roestbruine horizonten, typisch voor bodems waarin ijzer accumuleert en in dit geval een restant van een podzolbodem (een bodemtype dat we herkennen aan mooie lichtgrijze, bruine en roestbruine kleuren);
- » Dieper komt een prachtige horizontale gelaagdheid voor;
- » Als laatste zijn er sporen van bioturbatie te zien: gangen van regenwormen en mollen en boom- of struikwortels die zich via deze gangen door de lagen hebben geboord.

Het is duidelijk dat het terrein oorspronkelijk een laaggelegen en natte omgeving vormde, die pas vanaf de 15e eeuw systematisch werd opgehoogd en bouwrijp gemaakt. Dit sluit aan bij het historisch gebruik van het aangrenzend perceel als raamland en later als bleekweide. De aanwezigheid van de 18e-eeuwse faiencefabriek Pulinx kan worden aangetoond aan de hand van een afvalraag, maar structurele resten van de fabriek ontbreken.

De aangelegde profielputten bieden een duidelijk en representatief inzicht in het bodemarchief binnen de zone waar bodemingrepen gepland zijn. Er werden geen archeologisch waardevolle vindplaatsen vastgesteld die door de geplande werkzaamheden bedreigd worden. Vervolgonderzoek is dus niet noodzakelijk. Toch levert dit onderzoek een waardevolle bijdrage aan de kennis van de Brugse geschiedenis. Door archeologisch onderzoek te combineren met een landschapsstudie en met materiaalstudie, leveren ook proefsleuvenonderzoeken waar geen archeologische site wordt vastgesteld nieuwe informatie op. De verzamelde stalen en het vondstmateriaal afkomstig van de 18e-eeuwse faiencefabriek Pulinx kunnen het onderwerp vormen van toekomstig onderzoek.

↑ Registreren van een archeologisch spoor

→ Verschillende bodemprofielen werden beschreven tijdens deze opgraving

→ Profiel 5 kan worden onderverdeeld in 9 horizonten

TEXTUURANALYSE

De tweede stap om het bodemprofiel te 'lezen' is het uitvoeren van een textuuranalyse van de verschillende horizonten. De bodemkundige voelt met de vingers aan de bodem en kan zo bepalen of die vooral uit zand, silt (of leem) of klei bestaat. Zandkorrels voel je duidelijk en klei geeft een plakkerig gevoel aan de vingertoppen. Silt is lastiger te herkennen, tenzij je het met je tanden probeert, maar dat raden we af...

Uit de textuuranalyse bleek dat de bovenste vier horizonten van profiel 5 zandig zijn, terwijl de onderliggende lagen meer silt en klei bevatten. Dat is cruciaal voor de interpretatie van dit profiel: enkel in die bovenste zandige laag kon zich een podzolbodem vormen. Podzolen ontstaan namelijk enkel in zure, voedselarme zandbodems. In kleiige lagen lukt dat niet (zie ook Langohr et al., 2025: 177-197).

Het voorkomen van deze textuurverschillen heeft alles te maken met geologie. De diepere, mooi gelaagde horizonten zijn oudere stromingssedimenten die later werden begraven onder dekzanden. Deze zijn tijdens de laatste ijstijd (ca. 15.000-18.000 jaar geleden) door de wind aangevoerd.

STAP

2

↑ Detail van de bovenste horizonten van profiel 5.

→ Een grote ijswig in het opgravingsvlak.

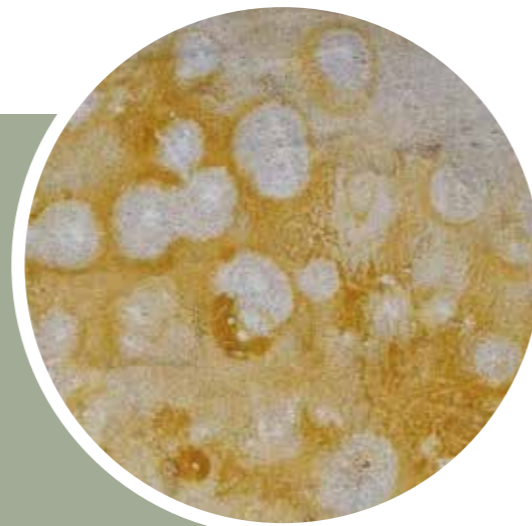
KLEURANALYSE

Een volgende stap in onze analyse is het beschrijven van de kleur van de bodemhorizonten. De kleur geeft namelijk inzicht in belangrijke bodemprocessen. Horizonten H6 en H7, met gestippelde lijnen aangeduid op de foto, hebben zones met een iets bruinere tint. Dat is geen geologie, maar bodemdynamiek: regenwater dat door de bodem sijpelt, neemt kleine hoeveelheden humus mee. Die humus blijft vervolgens hangen op de overgang tussen twee lagen met een andere textuur.

In de diepste laag (H9) vallen duidelijke zones van roestkleur en bleke vlekken op. Om dat beter te begrijpen werd ook een horizontaal vlak aangelegd (foto). De grijze vlekken zijn plaatsen waar wortels groeiden, waarschijnlijk zelfs meerdere generaties. Wanneer wortels afsterven, worden ze afgebroken via een proces dat zuurstof verbruikt. Dat creëert kleine zuurstofarme zones. IJzer in de bodem wordt dan mobiel: het verdwijnt op de ene plek (grijze vlek) en slaat elders opnieuw neer als roest (roodbruine zones). Dit fenomeen heet wortelgly.

STAP

3

BIJKOMENDE ELEMENTEN

STAP

4

Vervolgens worden alle bijkomende elementen bekeken. Op deze locatie werd ook een prachtig voorbeeld van een ijswig aangetroffen. Tijdens de laatste ijstijd was de bodem hier langdurig bevroren. In die bevroren ondergrond ontstonden polygonen waarin spleten vol ijs groeiden. Aan het einde van de ijstijd begon de permafrost te ontdooien, het ijs in de wig smolt weg, en de ontstane holte vulde zich met zand uit de bovenliggende lagen. Door het kleurcontrast met het omliggende sediment is de ijswig vandaag nog steeds duidelijk zichtbaar (zie ook Langohr et al., 2025: 251-255).

INTERPRETATIE

Op basis van de beschrijving van het bodemprofiel aan de hand van stappen één tot vier kan tot slot een interpretatie van het bodemlandschap voorgesteld worden. Tienduizenden jaren geleden werden in de Rokersdreef in Beernem verschillende fluviatiele sedimenten afgezet. Deze komen voor vanaf een diepte van ongeveer 50 cm en zijn het resultaat van de geologische geschiedenis, lang vóór de laatste ijstijd.

Tijdens de laatste ijstijd ontstonden ijswigen en werd door aanhoudende noorderwinden een dik pakket dekzand afgezet. Sinds de laatste ijstijd is het projectgebied niet intensief door de mens gebruikt, waardoor in de arme dekzanden een ondiepe podzol kon ontwikkelen. In profiel 5 is dit nog duidelijk zichtbaar en deels bewaard door een microdepressie in het landschap.

Waarschijnlijk is in de 19e eeuw een poging gedaan om het extensieve veldgebied onder cultuur te brengen en intensief te bewerken. Dit bevordert een toenemende biologische activiteit en resulteert in de opvallende bioturbatie. Het ploegen zorgt ervoor dat de podzol op veel plekken minder zichtbaar wordt. Bovendien zal dit winderosie of deflatie, een typisch fenomeen bij droge zandbodems, in de hand gewerkt hebben (Langohr, 2025, 436). Dit fenomeen is vandaag nog steeds zichtbaar: een combinatie van droogte en stevige wind tijdens de opgraving veroorzaakte stofwolven.

STAP

5

Een waardige bodem van het jaar

De bodem van de Rokersdreef toont hoe geologie, klimaat en menselijk ingrijpen elkaar door de tijd heen beïnvloeden. Dankzij de uitzonderlijk goed bewaarde lagen in profiel 5 kunnen we een nauwkeurig beeld reconstrueren van de evolutie van dit landschap, van de laatste ijstijd tot vandaag. Het is precies die gelaagde geschiedenis die deze bodem tot Bodem van het Jaar maakt.

De modus operandi van de cel Stadsarcheologie

De perceptie van de archeoloog die werven langdurig stil legt is even hardnekkig als achterhaald. Binnen de huidige wetgeving is archeologie een deel van een bouwproject, al van in de (voor)ontwerpfase. Vanaf een bepaalde omvang wordt elk dossier in de binnenstad onderworpen aan een impactanalyse: "Vormen de geplande werkzaamheden een bedreiging voor het archeologisch bodemarchief en zo ja, hoe kunnen we daarmee omgaan?". In een aantal situaties resulteert dat in verder veldwerk, maar dikwijls is die stap niet nodig of niet zinvol. Terreinonderzoek en de bijhorende rapportage heeft een bepaalde kostprijs, maar hoe vroeger we erbij betrokken zijn, hoe beter het inpassen in planning of opmaak van een bestek. Achter de schermen werken we op die manier mee aan allerlei lopende en toekomstige dossiers van Stad Brugge, waarbij we de belangen van de Stad behartigen.

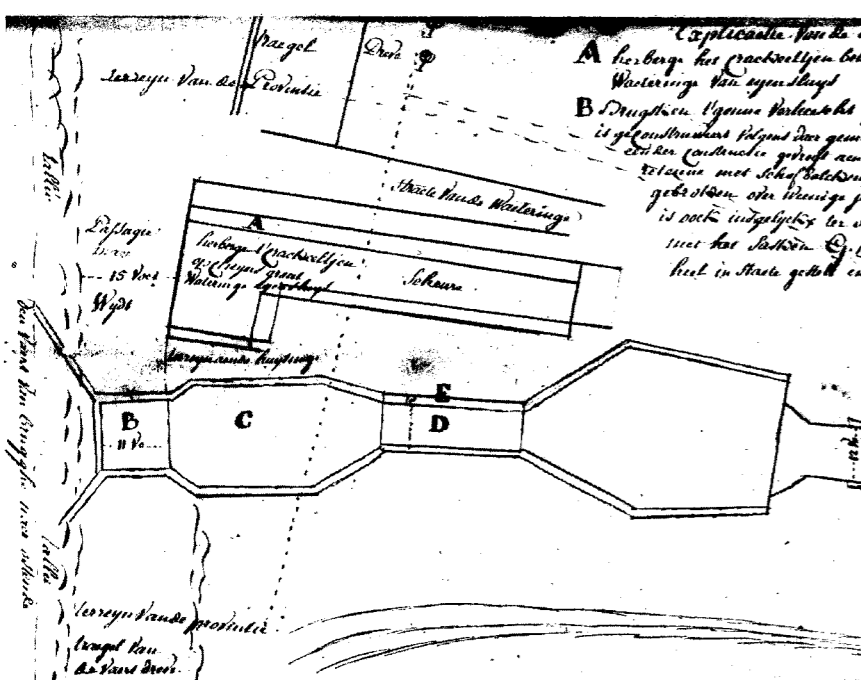
HUIZE MINNEWATER

Het voormalige OCMW-rusthuis wordt verbouwd tot Huize Minnewater: de gronden waren eeuwenlang in gebruik als bleekweides van het begijnhof. Bij de bouw van het neogotische complex werden de drassige terreinen aanzienlijk opgehoogd, onder meer met de afgegraven grond van de molenterpen. Met behulp van een landschappelijk booronderzoek trachtten we de dikte van die ophoging, die wellicht zo'n 2 m dik is, te bepalen. Is er nog een begraven archeologisch niveau aanwezig en zo ja, wordt dat bedreigd door de geplande werkzaamheden op de site?

NIEUWE KRAKELEBRUG

Stad Brugge en de Vlaamse Waterweg plannen de realisatie van een nieuwe Krakelebrug. Hoewel de brug zelf slechts een geringe ouderdom heeft, speelde de noordelijke oeverzone weldegelijk een rol in de geschiedenis van de stad: op deze plek takten het Lisseweegse Vaartje en de leperlee, twee van oudsher belangrijke waterwegen, op elkaar aan. Het onderhoud van de sluisconstructie of speie werd betaald door de paters van Ter Doest. In archiefdocumenten vinden we tal van stukken terug waarin geklaagd wordt over het gebrekkige onderhoud. De huidige brug dankt zijn naam aan dit 'gekrakeel' (discussie, dispuut). Verder terreinonderzoek zal uitwijzen of er van deze 17de-eeuwse sluisconstructie nog iets bewaard is onder de grond.

Stad Brugge is natuurlijk niet de enige bouwheer in Groot-Brugge, er zijn tal van private spelers die verkavelingen, infrastructuurprojecten of industriële ontwikkelingen realiseren. Voor het bijhorende archeologietraject doen zij (meestal) beroep op een archeologiebedrijf. Sinds de privatisering in 2016 zijn er op vandaag een dertigtal zogenaamde "commerciële archeologische bedrijven" en tal van éénmanszaken die de nodige erkenning en expertise in huis hebben, actief in Vlaanderen.

Met cel Stadsarcheologie zetten we dan ook in op begeleiding, het aanleveren van archiefstukken of hulp bij publiekswerking. Want om het totaalplaatje te kunnen reconstrueren van het historische Brugge zijn ook deze puzzelstukjes nodig. Op het einde van de rit komt het archeologisch ensemble, d.w.z. het geheel van vondsten, stalen, plannen en rapporten, meestal ook bij ons in het 'Erkend Onroerenderfgoeddepot Brugge en Ommeland' terecht.

In 2025 springen volgende dossiers van archeologiebedrijven eruit:

Archeologiebedrijf Adede voerde in de maand mei een archeologische opgraving uit langsheen de Scheepsdalelaan, voorafgaand aan een nieuwbouwproject.

De aandachtige lezer zal wellicht opmerken dat deze zone buiten de contouren van de historische stad valt. Het huidige kanaal Brugge-Oostende gaat echter terug op een middeleeuws verbindingskanaal tussen Brugge en Ieper, de Ieperlee. Dit kanaal komt al voor in geschreven bronnen vanaf het midden van de 12de eeuw. Net voor de schepen Brugge binnen voeren, werden deze over een 'overdrach' getakeld, een dijk of dam. Zo'n overdrach had als doel om de scheepslading te controleren en de daaruit voortvloeiende grafelijke tol te heffen. Net voor deze overdrach was er een gehuchtje aan weerszijden van de Ieperlee: 'Scipstale'. Zowel het kanaal, Schipstale en de overdrach zijn weergegeven op de Pourbuskaart. Het is opmerkelijk dat de weg vanaf de Ezelpoort naar Scheepsdale ('Scepstaleweg'), als één van de weinige assen extra muros al in 1291 gekasseid werd. Hieruit kan verondersteld worden dat het gehucht toch een zeker economisch belang had.

Tijdens de opgraving zijn verschillende tonwaterputten aangetroffen. In de vulling zaten mooie vondsten waaronder steengoed uit het Rijnland alsook diverse lederen schoenen!

Zo'n waterput verwachten we doorgaans op het achtererf. De huidige Scheepsdalelaan is een brede boulevard met mooi interbellumhuizen. De rooilijn werd gewijzigd in de jaren 1930. Dat wil zeggen dat we de huizen die deel uitmaakten van het middeleeuwse Scipstale...onder het fiets-en voetpad kunnen terugvinden!

HOOGSTRAAT

Archeologiebedrijf Ruben Willaert

werkte in november in de Hoogstraat: op de plek van de voormalige cinema Memlinc of de jeugherberg Charlie Rockets vonden de archeologen een amalgaam van sporen die de bouwgeschiedenis van dat perceel terugvoeren tot de volle middeleeuwen. De meest spraakmakende structuur is een waterput in Doornikse kalksteen: in Brugge zijn die doorgaans in baksteen of in hout uitgevoerd. De waterput werd na de opgraving steen per steen gelabeld, gefotografeerd en gedemonteerd in afwachting van een herbestemming!

Bekijk hier de dronebeelden!

GISTELSE STEENWEG

In september gingen we een kijkje nemen langs de Gistelse Steenweg: **archeologiebedrijf All-archeo** vond er restanten van meerdere huisplattegronden uit de Romeinse tijd én een grafcirkel uit de Bronstijd! We interviewden archeoloog Jordi Bruggeman. Die fijne beelden kan je terugvinden op onze socials. De resultaten sluiten mooi aan bij eerdere opgravingen van wijlen Bieke Hillewaert en Yann Hollevoet. Of hoe archeologen jarenlang geduld aan de dag moeten leggen.

Ook in 2025 werkten we verder aan onze **loketfunctie** voor architecten, bouwpromotoren en burgers. Is er een correlatie of niet: in Brugge worden toevallig vondsten -d.w.z. toevallige vondsten waarvan men redelijkerwijs kan vermoeden dat deze historisch waardevol zijn- in vergelijking met andere historische steden veel meer aangegeven bij de Vlaamse overheid. Een mooie maatstaf voor trotse, goed geïnformeerde inwoners?

In de coulissen van de Cel Stadsarcheologie

Vanuit Raakvlak werken Mathias (BIS-stagiair) en Frederik (stadsarcheoloog) mee aan het Europese project Blue4green/waterwijs. De opzet: water slim beheren, met het oog op een groen en leefbaar Brugge.

Eén van de zes pijlers van dit project draait rond de "moerbuizen". Voor wie niet vertrouwd is met dit concept herhalen we even: Sinds de 13de eeuw had Brugge een ingenieus waterbedelingssysteem: water uit de stadsvijver en (later) de vestingsgrachten werd via een netwerk van loden buizen doorheen de binnenstad gevoerd. Dat water kon door iedereen geput worden aan een openbare "fontein", terwijl kapitaalkrachtige burgers een privé-aftakking lieten aanleggen. Hoewel niet helemaal uniek -ook Ieper, Damme en Rijsel hadden een gelijkaardig stelsel- hadden de Bruggelingen het meest omvangrijke en verfijndste: De Brugse moerbuizen hadden een lengte van meer dan 6 kilometer en bleven in gebruik tot in de jaren 1920. Over duurzaamheid gesproken! Mathias bespreekt onze toekomstplannen rond de heractivatie van een aantal moerbuisputten elders in dit jaarverslag.

Binnen het projectteam met alle partners vinden we het ook ongelooflijk belangrijk om de historische gelaagdheid van onze mooie stad te tonen: na een intense vergadering waarin voornamelijk technische materie aan bod komt (denk: sensoren, databases, blauwalgenmonitoring), nemen we graag de tijd om de opstelling "Brugge en de zee" in het Stadhuis toe te lichten, de vergelijking te maken met onze partnersteden Pisek, Utrecht en Aveiro of een gezellige historische stadswandeling te organiseren. Op die manier dragen we ons steentje bij aan de groepssfeer en tonen we de partners waar ze finaal aan bijdragen: innovatie en vernieuwing in een eeuwenoude stad.

© Fotografie Stad Brugge

↑ Mathias geeft uitleg tijdens een historische wandeling met het projectteam.

↑ Frederik licht de opstelling "Brugge en de zee" in de historische zaal van het Brugse stadhuis toe.

↑ Caroline en Frederik bij een waterhuisje langs de Brugse Vesten.

HOUTIG ERFGOED IN 'T OMMELAND.

In oktober 2020 ging het houtig erfgoedproject van het Regionaal Landschap Houtland & Polders (RLHP) van start. Het project had als focus om het houtig erfgoed in de ruime regio in kaart te brengen. Gesteund door talloze lokale vrijwilligers werd er tot in verste uithoeken gespeurd en geregistreerd. Het resultaat is treffend, maar legde tegelijk ook de teloorgang en kwetsbaarheid van ons levend patrimonium bloot.

Wanneer we over erfgoed spreken, denken we spontaan aan gebouwen. Hierdoor blijft ons houtig erfgoed meestal op de achtergrond en wordt het eerder stiefmoederlijk behandeld. Nochtans is de onfeilbare charme en kracht van houtig erfgoed bijzonder bepalend in de manier waarop we onze bebouwde omgeving en landschappen ervaren. De beeldwaarde, belevingswaarde en prominente rol van houtige beplantingen en historische groenstructuren worden vaak onderschat. Ze bieden kleur, rust, omkadering en een vanzelfsprekende achtergrond die zelden expliciet benoemd wordt.

Bouwkundig en houtig erfgoed zijn diep met elkaar verweven; ze gaan hand in hand en versterken elkaar in een moeiteloze symbiose. Houtig erfgoed is bijgevolg geen *piece de décor*, maar een op zichzelf staande (erfgoed) thematiek in dialoog met zijn omgeving. Het zijn kleine of grote groengebaren die de geest van onze landschappen bepalen en mee betekenis geven aan onze leefomgeving. Vaak wordt de kracht van architectuur pas bepaald a.d.h.v. een passend groenbeeld.

Het benoemen van de erfgoedwaarden van houtige beplantingen is minder scherp af te lijnen dan bij architectuur. Het is minder tastbaar, meer gelaagd en gevoelsmatig. Maar precies die fluiditeit maakt houtig erfgoed zo essentieel: het verbindt, ondersteunt en tilt bouwkundig erfgoed op — en omgekeerd. Samen vormen ze één betekenisvol geheel.

Een inventaris voor houtig erfgoed

Markante bomen, boomgaarden en dreven doen dromen en vertragen, en vaak spreekt de natuurpracht voor zich zonder dat er een menselijke vertaling nodig is om haar waarde te begrijpen. Tegelijk is houtig erfgoed soms heel subtiel aanwezig, waardoor kennis en aandacht nodig zijn om er niet aan voorbij te lopen. Net daarin schuilt de kwetsbaarheid én de schoonheid van traditioneel groen.

Vanuit deze kwetsbaarheid groeide de nood bij het Regionaal Landschap voor de opmaak van een groeninventaris die een overzicht kon bieden op het aanwezige houtig erfgoed in het Houtland en de Polders. Doorheen de geschiedenis werden onze kleine landschapselementen (KLE) en traditionele houtige beplantingen slechts fragmentarisch beschreven of gedocumenteerd. Hun systematische achteruitgang was al langer voelbaar, maar nog nooit concreet aangetoond.

Binnen het houtig erfgoedproject lag de nadruk in eerste instantie op het inventariseren van historisch groen op hoevessites, kapelsites en markante bomen. Lokale vrijwilligers werden ondergedompeld in deze specifieke erfgoedmaterie en leverden waardevolle bijdragen aan de determinatie en inventarisatie van onze traditionele, houtige beplantingen. Het resultaat is een dankbaar werkinstrument dat inzet op het versterken

GEÏLLUSTREERDE VOORBEELDEN VAN HOUTIG ERFGOED

Zedelgem

Imposante houtkant (350m) van oude tamme kastanje langs een landelijke weg die meerdere hoevessites verbindt. Tamme kastanje als houtkant is zeldzaam. Het geheel wordt beheerd als hakhoutstoof, i.f.v. gerief-, bouw-, vlechthout. Houtkanten waren destijds alomtegenwoordig in het houtland en werden gebruikt om vee langs te drijven en perceelsgrenzen af te bakenen. De aanwezigheid van een houtkant op deze plek gaat minstens terug tot Ferraris (1777).

Tekening hakhoutstoof Tom (Raakvlak)

Beernem, Maria-Aaltersteenweg 32

Twee veterane tamme kastanjabomen aan de erfinrit van een hoeve. Het voorkomen van kastanjabomen als welkomstbomen is uitzonderlijk. De bomen groeien vrij uit en zijn om en bij de 200 jaar oud.

Damme, Hoekestraat 6

Een grote beeldbepalende treurwilg die werd aangeplant als erfboom. Treurwilgen als erfboom komen geregeld voor omwille van hun decoratieve groeiwijze.

Jabbeke, Noordstraat 62

Een notelaar werd centraal op het erf aangeplant. Notelaars groeien traag en krijgen monumentale afmetingen. De notelaar werd vaak aangeplant als schaduwboom en omwille van zijn vruchten. Hier geeft de notelaar beschutting aan een historisch hondenhoekje en destijds ook aan het vee op de huisweide.

Jabbeke, Westernieuwweg 80

Twee imposante gekandelaberde lindes bij een eeuwenoude polderhoeve die op heden dienst doen als erfbomen en schaduwbomen. Hun inplantingswijze doet vermoeden dat deze wellicht werden aangeplant als welkomstbomen.

Vijf uitzonderlijk dikke Italiaanse populieren als uitschieters in een moerbeihaag. Het populierenrestant werd aangeplant als erfbegrenzing en deed wellicht ook dienst als windsingel en beschutting voor de achterliggende boomgaard.

Damme, Preekboomstraat 4

Oostkamp, Beernemsestraat 27

Gigantische zomerlinde als restant van twee welkomstbomen. De boom werd naar verluid in 1655 aangeplant en heeft een stamomtrek van 7m, hiermee is het de dikste zomerlinde van Vlaanderen. Vanwege de monumentaliteit ligt de linde aan de basis voor de naamgeving van de hoeve 'De Grote Linde'. Lindes als welkomstbomen komen het meeste voor en hun beschermingsfunctie gaat reeds terug op Keltisch bijgeloof. Zo zouden de bomen - als een soort van portaal - slechte energie afweren en zuiverend werken voor al wie het erf betreed.

en koesteren van bestaande groenwaarden, het sensibiliseren van eigenaars en het ondersteunen van mogelijk landschapsherstel. Daarnaast biedt het een waardevolle basis voor steden en gemeenten bij historisch groenbeheer en het uitstippelen van een doordacht streekeigen groenbeleid.

Traditioneel groen als relict van een harmonieus bestaan

Historische hoevesites waren een logisch vertrekpunt bij de opmaak van de inventaris. Het zijn veelal unieke microgroenpolen met een hoge densiteit aan traditionele groenvormen. Het cultuurgroen hier aanwezig gaat vrijwel altijd terug op economisch- of nutsgroen, of op oude gebruiken en bijgeloof - met de daaraan gekoppelde ecologische voordelen. De aanwezige groenvormen hebben decennia- of eeuwenlang de tijd gekregen om een evenwicht te bereiken met de omgeving.

Boeren leefden toen - meer dan nu - in verbinding en harmonie met seizoenen,

natuur en dieren. Processen werden weinig geforceerd; flora en fauna fungeerden als indicatoren waarop men beroepsmatig anticipeerde. Alles gebeurde lokaal en zelfbedruipend. Zo hadden boeren over het algemeen weinig geld, maar veel autonomie op vlak van (eigen) huisvesting, voedsel en dieren. Hiermee beleefden ze - ondanks hun zuinige mentaliteit - relatief meer welvaart dan de doorsnee stedeling. Het resultaat is een microwereld die grotendeels op zichzelf draaide, gedragen door eigen arbeid, eigen grondstoffen en eigen ritmes.

De hedendaagse boerenstiel staat ver af van dit kleinschalige reilen en zeilen. Uit de rondgang blijkt dat traditioneel groen steeds zeldzamer wordt en slechts fragmentarisch bewaard is door het uitblijven van beheer en de daaraan gekoppelde levenswijze en gebruiksgewoonten.

Het verlies aan betekenis, kennis en vaak ook het traditionele boerenberoep zorgen voor een stille teloorgang van ons historisch groengebruik, biodiversiteit, cultuurlandschappen, kennis en landelijke charme.

Damme, Versevaardijk 1

Drie knotwilgen als schermbeplanting bij een hoeve. Het betreft een recente aanplant ter vervanging van een oudere schermaanplant. De bomen beschermen het gebouw tegen extreme weersomstandigheden (zon, wind, regen) en helpen tegen overtollig grondwater (drainagefunctie). Hier zijn ze aangeplant op een oud dijklichaam, waardoor deze ook als oeverversterking dienden.

Damme, Vivensteenweg 9

Grote intacte boomgaard met o.a. perelaars, appelaars, notelaars en kerselaars in vierkantsverband. De boomgaard doet ook dienst als graasweide.

Jabbeke, Westernieuweg 80:

Oude schermaanplant van 6 gekandelaberde lindes langsheen de zuidwestelijke zijde van een polderschuur. De bomen beschermen het gebouw tegen extreme weersomstandigheden (zon, wind, regen).

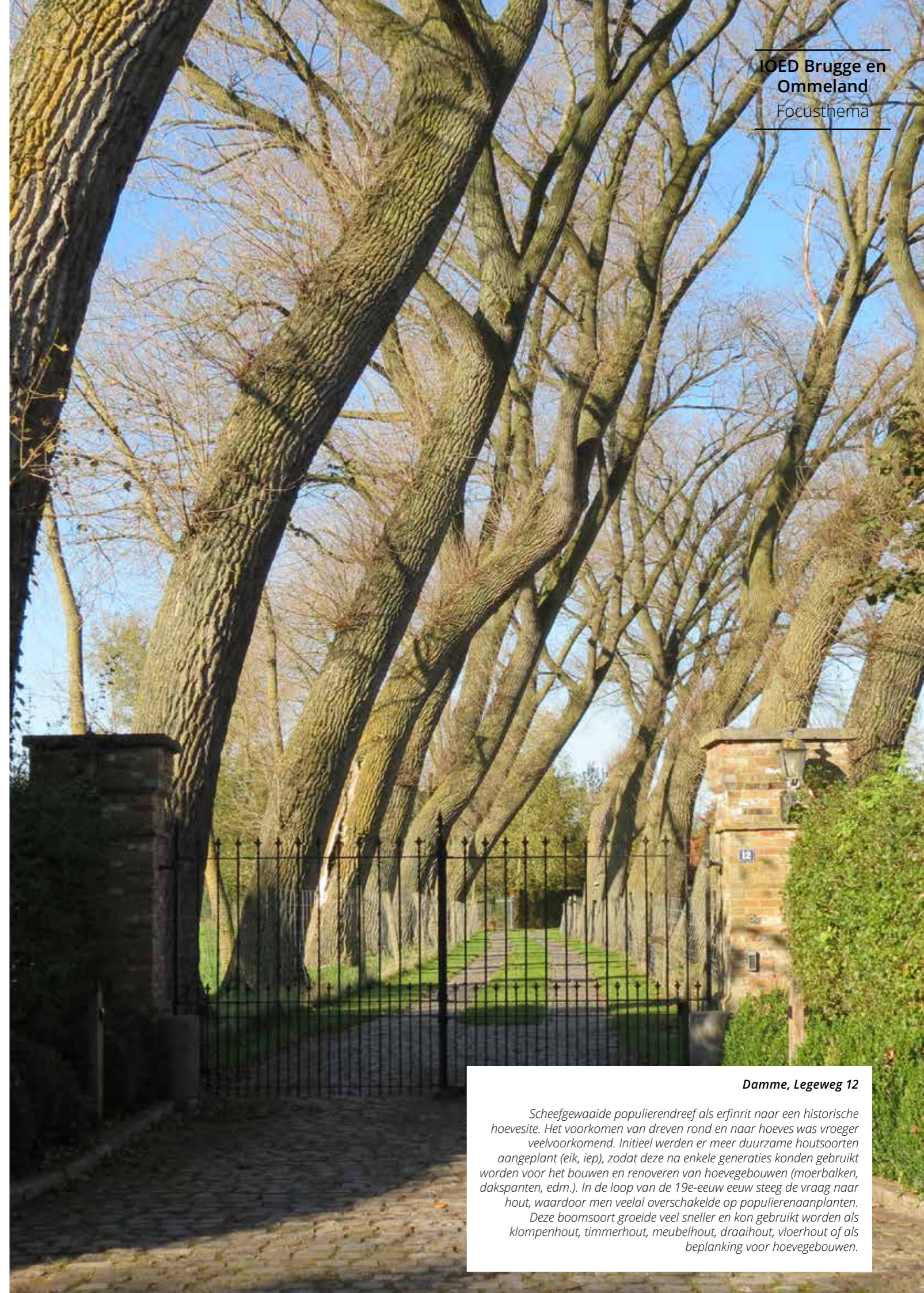
Damme, Vivensteenweg 9

Rondom bakhuisjes werden vaak schermaanplanten voorzien. Deze bosjes zorgden enerzijds voor stookhout en hielden anderzijds de verspreiding van gensters tegen. Boeren waren als de dood voor brandgevaar, vandaar dat bakhuisjes op ruime afstand stonden van andere hoevegebouwen. Takkenbussels (mutsaarden) van meidoorn waren heel geschikt als stookhout.

Damme, Vlienderhaag 3

Intacte windsingel van populieren. De populieren beschermen de gebouwen tegen extreme weersomstandigheden en geven beschutting aan het vee op de graasweide. Ze geven de weidegrenzen nabij de hoeve aan en werden aangeplant langsheen een gedempte grachtstructuur. Hierdoor boden hadden ze een drainerend vermogen voor de omliggende weides en gaven ze oeverversterking aan de gracht.

Damme, Legeweg 12

Scheefgewaaide populierendreef als erfinrit naar een historische hoevesite. Het voorkomen van dreven rond en naar hoeves was vroeger veelvoorkomend. Initieel werden er meer duurzame houtsoorten aangeplant (eik, iep), zodat deze na enkele generaties konden gebruikt worden voor het bouwen en renoveren van hoevegebouwen (moerbalken, dakspanten, edm.). In de loop van de 19e-eeuw steeg de vraag naar hout, waardoor men veelal overschakelde op populierenaanplanten. Deze boomsoort groeide veel sneller en kon gebruikt worden als klompenhout, timmerhout, meubelhout, draaihout, vloerhout of als beplanking voor hoevegebouwen.

Oostkamp, Vliegweg 24

Meidoornhaag rondom hoevesite met knotwilg uitschieters. Meidoornhagen dienden als grensaanplanten en veekering. De uitschieters werden om de zoveel tijd gesnoeid i.f.v. geriefhout. De dichte takstructuur van meidoorn was ideaal voor het maken van sierlijke en decoratieve hagen rondom hoeves. Meidoornhagen verdwenen massaal uit onze landschappen door de opkomst van prikkeldraad na WO1.

Zedelgem, Burgemeester Joseph Lievensstraat 33

Zeldzaam voorbeeld van een intacte kaphaag (populier) met op de achtergrond een monumentale notelaar (erfboom). De kaphaag werd hier enerzijds aangeplant als veekering voor de huisweide, alsook voor erfbegrenzing, houtopbrengst en schermaanplant (inkijk). Kenmerkend is de dichte rij knotbomen, waarvan alle gesteltakken telkens worden 'afgekapt'. Kaphagen kwamen vroeger veel voor. Soms werden er wilgentenen tussen de knotbomen gevlochten, waardoor deze ook kleinere dieren kon tegenhouden.

Tekening kaphaag Tom (Raakvlak)

Torhout, Luchtstraat 1

Omhaagd erf (haagbeuk) met hoog opgaande eiken als oeverversterking voor de nabijgelegen gracht en de zuidwestelijke weersomstandigheden. Op de perceelshoek staan twee lindes met Mariakapel. Lindes worden vaak aangeplant bij kapelletjes, vanwege hun veelzijdige symbolische betekenis. Zo zijn ze o.a. aan bescherming, vruchtbaarheid en vrouwelijkheid.

Jabbeke, Cathilleweg 6

Een drinkpoel op een boerenerf met beschutting van knotwilgen, schietwilg, es en esdoorn. De bomen draineren het overtollige water, versterken de oevers en beschermen de poel tegen oververhitting en uitdrogen.

Beernem, Kasteelhoek 39

Fotogenieke perelaar in een graasweide als onderdeel van een heraanplantte kerselaar boomgaard. De boom is omgevallen door de continue windbelasting vanuit het zuidwesten en sterft nu langzaam af.

Hedendaagse context

Vandaag de dag vallen we bij hoevesites terug op boeren en particuliere eigenaars die het historisch groenbeeld vooral uit persoonlijke betrokkenheid of waardering verderzetten. Het groen wordt daardoor niet langer functioneel ingezet, maar krijgt eerder een decoratieve of nostalgische betekenis, zonder de economische of gebruiksfunctie van weleer.

Daarnaast verdwijnt er veel uit onwetendheid: het herkennen en begrijpen van kleine landschapselementen vergt een getraind oog en inzicht in het boerenleven en de boerenstiel van vroeger. Boomgaarden zijn nog relatief makkelijk te herkennen, maar subtielere elementen zoals hak- en stooft hout, geriefhoutstructuren of oude beheersvormen blijven vaak onopgemerkt. Bovendien ontbreekt het eigenaars vandaag vaak aan tijd, middelen of vakkennis om dit groen volgens de traditionele methoden te onderhouden.

Toch moeten we erkennen dat het dankzij de welwillendheid en inzet van deze eigenaars is dat ons houtig erfgoed überhaupt blijft bestaan, wordt aangevuld en – zij het op een andere manier – in ere wordt gehouden.

Geprikkeld en wil je verder op ontdekking?

Neem dan zeker een kijkje in de houtig erfgoedhandleidingen van het agentschap Onroerend Erfgoed en de publicaties van het Regionaal Landschap

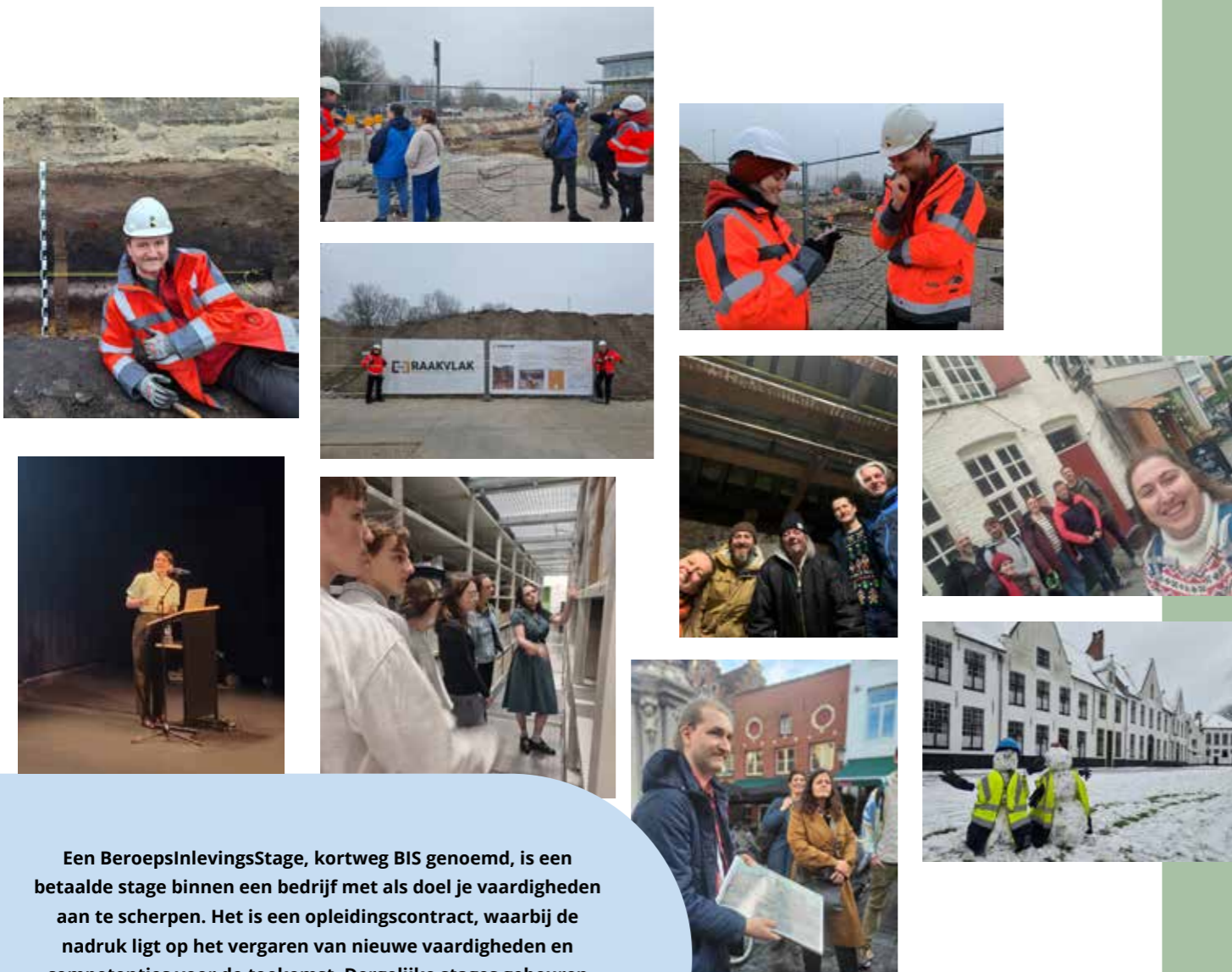
Raadpleeg hier de publicaties van het Regionaal Landschap

BIS-STAGE BIJ RAAKVLAK

In 2025 mochten we twee BIS-stagiairs verwelkomen die het Raakvlakteam voor zes maanden versterkten. Mathias en Phaedra behaalden beiden in 2025 hun master archeologie aan de UGent en konden kort nadien aan de slag bij Raakvlak om hun schouders te zetten onder verschillende projecten. Mathias versterkte de cel Stadsarcheologie bij de dagelijkse werking en mocht specifiek meewerken aan verschillende taken in het kader van het ambitieus Blue4Green-project van Stad Brugge. Phaedra ging aan de slag bij onze publiekswerking om de uitbreiding van het educatieve pakket *123 Archeologie!* te ondersteunen en maakte zich al snel onmisbaar in talrijke andere taken binnen de publiekswerking.

Rondleidingen geven, archiefonderzoek, veldwerk, vloggen, leuke posts maken voor sociale media: geen opdracht was te veel gevraagd voor deze enthousiastelingen.

Bedankt Mathias en Phaedra!

Een BeroepsInlevingsStage, kortweg BIS genoemd, is een betaalde stage binnen een bedrijf met als doel je vaardigheden aan te scherpen. Het is een opleidingscontract, waarbij de nadruk ligt op het vergaren van nieuwe vaardigheden en competenties voor de toekomst. Dergelijke stages gebeuren steeds in overleg met de VDAB, op basis van een opleidingsplan. De maximale periode van de stage bedraagt 6 maanden.

BIS-Stage bij
Raakvlak

MATHIAS

Toen ik het afgelopen jaar afstudeerde als archeoloog aan de Universiteit Gent, kreeg ik de vraag van de archeologen bij Raakvlak of ik wilde meewerken aan het onderzoeksproject rond het Brugse moerbuisensysteem. Ik had enkele maanden ervoor drie weken stage gelopen bij het depot van Raakvlak en herinnerde mij de dienst als een heel aangename plaats om te werken in een gedreven en warm team. Ik had dus niet lang tijd nodig om na te denken over dit aanbod. Persoonlijk vind ik de middeleeuwen de interessantste periode om over bij te leren en daarvoor zit je in een stad als Brugge echt wel op de juiste plaats.

Sinds midden september ben ik dus bezig met het onderzoek naar de moerbuisen, het middeleeuwse waternetwerk van Brugge. Dit doet Raakvlak in opdracht van Blue4Green/Waterwijs, een Europees project dat van Brugge een klimaatrobuuste stad wil maken voor de toekomst. In eerste instantie hield dit grotendeels digitaliseringswerk in, waarbij ik alle archiefbronnen met waardevolle informatie over dit onderwerp inventariseerde: alle leidingen, moerbuisputten en aanhorigheden werden gecentraliseerd in een digitale omgeving. Maar het stopt natuurlijk niet bij louter inventariseren. In de volgende maanden zijn we van plan om te onderzoeken welke delen van dit netwerk nog intact zijn en of we een oude waterput nieuw leven kunnen inblazen. Spannende vooruitzichten dus!

PHAEDRA

Net als Mathias kreeg ik de vraag van Raakvlak of ik interesse zou hebben om bij hen een BIS stage te volgen, specifiek voor publiekswerking. Dit is een aspect van archeologie waar ik bijzonder veel interesse voor heb. Zo werkte ik doorheen mijn studies mee als vrijwilliger bij verschillende activiteiten georganiseerd door Raakvlak. Ik voerde er ook onderzoek uit voor mijn masterthesis, dus ik voelde mij al snel thuis in het team.

Ik kreeg meteen een brede waaier aan taken toegekend. Eén daarvan was het herorganiseren van de educatieve ruimte. Het doel is om al het educatieve materiaal op een ordelijke manier op te bergen en de ruimte zelf tot een gezellige ontmoetingsplaats om te toveren. Ik geef ook rondleidingen aan scholen of andere bezoekers van het depot. Verder stelde ik reeds verschillende sociale media posts op, en maakte ik samen met Mathias een vlog over de opgraving op de Kiss & Ride van het station.

Momenteel werk ik voornamelijk aan '50 Vondsten 50 Verhalen'. Voor dit project worden er 50 vondsten uit het depot gescand en geprint in 3D. Mijn taak is om deze prints te beschilderen tot het goede replica's zijn. Vervolgens worden ze op vaste momenten meegenomen naar bibliotheken in Brugge en Ommeland, waar het publiek ze kan bekijken, vastnemen, en verhalen of anekdotes met ons kan delen. Nadien proberen we aan elk object een toepasselijk verhaal te linken en richten we een tentoonstelling op, die het persoonlijke aspect van de vondsten mooi in de verf zet.

123 ARCHEOLOGIE

mini-archeologen

oudste kleuters

In 2025 lanceerden we een nieuwe uitbreiding van onze gratis educatieve website 123archeologie.be. Dit keer richten we ons op de allerkleinste onderzoekers. Met '1-2-3 Archeologie voor mini-archeologen' worden kleuters van de derde kleuterklas uitgedaagd om te onderzoeken, te denken en te maken. Net als echte archeologen.

Het gratis platform biedt kant-en-klare opdrachten rond vier herkenbare voorwerpen uit de leefwereld van kleuters: Zoë Zeef, Sami Schop, Tanya Tandенborstel en Stavros Stift. We brengen archeologie op een speelse manier tot leven in de kleuterklas, met een flinke dosis wetenschap en techniek.

Onderzoekend leren in de kleuterklas

Het pakket speelt in op de natuurlijke nieuwsgierigheid van kleuters. Door eenvoudige onderzoeksvragen, tastbare materialen en speelse exploratie krijgen kinderen al doende inzicht in het werk van archeologen.

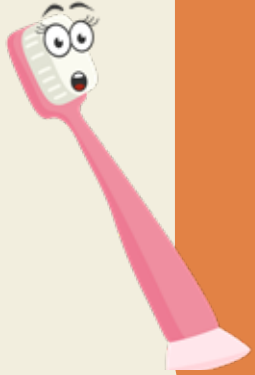
Het volledige pakket werd ontwikkeld op maat van kleuterleerkrachten: concreet, haalbaar, laagdrempelig en flexibel inzetbaar in de klas. De opdrachten sluiten aan bij brede ontwikkelingsdoelen, stimuleren een ontdekkersmentaliteit en leggen de nadruk op drie pijlers:

- » **Archeologie:** Kleuters ontdekken wat archeologen doen en waarom het belangrijk is om sporen uit het verleden te onderzoeken.
- » **Wetenschap:** Via observatie, vragen stellen en experimenteren ontwikkelen kleuters wetenschappelijke vaardigheden.
- » **Techniek:** Kleuters ontwerpen, bouwen en testen eenvoudige constructies en leren oplossingsgericht denken.

Hilde Hernou, leerkracht derde kleuterklas in Basisschool Manitoba (Sint-Andries):

"Wij konden '1-2-3 Archeologie voor mini-archeologen' testen in de klas. Het is een superleuk pakket geworden, rechtstreeks uit het werkveld. De archeologen komen bijna binnen in de klas! De kleuters zijn razend enthousiast en de ouders ook. Wij gaan er dit jaar zeker terug mee aan de slag binnen ons jaarthema STEAM."

Hilde Brouckmeersch, leerkracht derde kleuterklas in Basisschool Sint-Leo Hemelsdaele (Brugge Centrum):

"Het was een eer om aan dit project mee te werken. Ik ben er nu ook door gefascineerd en het staat elk jaar op het programma om te doen met mijn derde kleuterklassers. Het is een thema dat heel sterk aanspreekt. Zeker op het einde van het schooljaar wanneer er nog meer honger is naar uitdaging."

Publiekswerking
Educatie

Samenwerking met scholen en leerkrachten

Tijdens het hele project zocht Raakvlak bewust de samenwerking met het onderwijsveld. Kleuterleerkrachten communiceerden hun noden en wensen, testten materialen, gaven feedback en hielpen mee bepalen welke opdrachten haalbaar zijn binnen een kleuterklas. Hun inzichten waren cruciaal om het pakket aantrekkelijk én bruikbaar te maken.

Met steun van de Vlaamse overheid

Het project '1-2-3 Archeologie voor mini-archeologen' maakt deel uit van het bredere initiatief van Raakvlak '123 STEM & Archeologie', een educatief project dat gesubsidieerd wordt door het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid via de subsidie 'educatie en publiekswerking – archeologie'. Dat de focus dit keer ligt op STEM-onderwerpen (Science, Technology, Engineering en Mathematics) en -methodieken is geen toeval. Wetenschap en techniek komen steeds vaker aan bod in de leerplandoelen.

Het mysterie van de site BE2025-309

Er is ook een luik voorzien voor leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs, met lancering in 2026. Hou zeker onze kanalen in de gaten in de maand april!

Surf naar 123archeologie.be/kleuter en ontdek samen met je kleuters de wondere wereld van archeologie, met een flinke dosis wetenschap en techniek.

Ben Weyts, minister van Onroerend Erfgoed:

"We willen kinderen al op jonge leeftijd warm maken voor het verhaal van Vlaanderen. Ook kleuters kan je op een speelse manier al laten kennismaken met de sporen die onze voorouders hebben achtergelaten. En misschien vinden enkele toekomstige archeologen dankzij dit project wel hun roeping. Je bent nooit te jong of te oud om te leren over onze geschiedenis."

50 VONDSTEN VERHALEN

In 2025 zetten we een nieuwe stap in het delen van archeologisch erfgoed met het publiek met de lancering van het participatief erfgoedproject *50 Vondsten, 50 Verhalen*. Met dit langlopende, intergemeentelijke initiatief willen we archeologische objecten uit de regio Brugge verbinden met persoonlijke verhalen van inwoners. Het project kadert in onze bredere missie om het publiek actief te betrekken bij erfgoed.

In ons depot bewaren we duizenden archeologische stukken uit Brugge en Ommeland. Vaak zijn ze stille getuigen: prachtig, intrigerend, maar zonder stem. Met *50 vondsten, 50 verhalen* willen we die voorwerpen opnieuw laten spreken. En dat door te tonen hoe ze vandaag raken, inspireren of herinneringen oproepen.

De eerste selectie

In het najaar van 2025 startten we met de selectie van de eerste vondsten en de zoektocht naar verhalenvertellers. Vrijwilligers, cultuur- en erfgoedpartners uit heel arrondissement Brugge werden uitgenodigd om mee te denken over objecten die hen raakten of waarop ze een persoonlijke blik wilden werpen. Ook onze depotarcheologen deelden hun inzichten over welke vondsten uit onze collectie nog onderbelicht zijn.

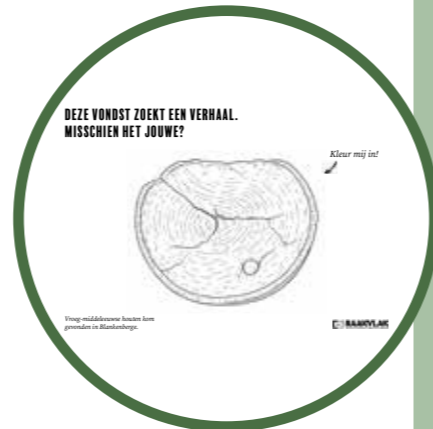
Op basis van deze selectie werden uiteindelijk 50 vondsten gekozen, 5 per gemeente, om 3D in te scannen en te printen. De hyperrealistische replica's worden in 2026 meegenomen naar lokale bibliotheken en ontmoetingsplekken. Op deze manier kunnen deelnemers de archeologische vondsten vastnemen zonder zorgen.

Een groeiend verhaal

Hoewel het project nog maar pas gestart is, merken we nu al hoe het mensen samenbrengt: erfgoedliefhebbers, kunstenaars, lokale inwoners en toegewijde vrijwilligers. *50 vondsten, 50 verhalen* loopt verder in 2026 tijdens verhalen sessies, creatieve schrijfsessies en workshops. Vanaf eind 2026 zal een expo met een selectie aan nieuwe verhalen en reflecties samen met de oude voorwerpen rondreizen in de bibliotheken in arrondissement Brugge. Hou zeker ook je ogen open voor het digitale luik in 2027.

'50 Vondsten, 50 verhalen' is een project van Raakvlak, Gemeente Beernem, Stad Blankenberge, Stad Brugge, Stad Damme, Gemeente Jabbeke, Gemeente Knokke-Heist, Gemeente Oostkamp, Stad Torhout, Gemeente Zedelgem en Gemeente Zuienkerke, in samenwerking met WWI en met steun van de Vlaamse Overheid.

- ↑ BIS-stagiaire Phaedra transformeert de 3D-prints tot hyperrealistische replica's.
- Met postkaartjes die verspreid werden in de bibliotheken willen we mensen warm te maken voor het project.

Facebook

101
Posts

2945
Volgers

Nieuwsbrief

6
Edities

1638
Abonnees

Instagram

74
Posts

1092
Volgers

Website

13
Nieuwsberichten

19820
Bezoekers

YouTube

16
Posts

41
Abonnees

PERS EN SOCIALE MEDIA

In 2025 hielden we jullie via onze eigen kanalen met regelmaat op de hoogte van onze activiteiten. Via berichten op sociale media, onze website www.raakvlak.be, onze nieuwsbrief en YouTube brengen we inhoudelijke informatie over onze werking, leuke weetjes, expo-tips en heel wat publieksactiviteiten onder de aandacht van onze volgers. Daarnaast verstuurden we verschillende persberichten die resulteerden in artikels of vermeldingen in kranten, op nieuwswebsites, radio of televisie.

Wil je zelf op de hoogte blijven van onze werking? Schrijf je dan in op onze nieuwsbrief via onze website of onderstaande QR-code, of volg ons op Facebook @RaakvlakBruggeOmmeland of Instagram @raakvlak.publiek.

SCAN ME

Tijdens de **Archeologiedagen** kon je ons vinden in de bibliotheken van Brugge, Kamphuis Vloethemveld en op de Assebroekse Meersen. We organiseerden voorleesmomentjes van het kleuterboek 'De Archeoloog', gaven uitleg over de collectie Vloethemveld en metaaldetectie, en verzorgden rondleidingen langs de cirkels van Ver-Assebroek.

↓ Alan, de jongste zoon van Bieke Hillewaert, ontvangt een schilderij van zijn moeder tijdens de postume uitreiking van de Archeologieprijs van het Forum Vlaamse Archeologie aan Bieke. Het schilderij is gebaseerd op een foto genomen naast het Merovingisch huis in de tuin van WZC Hallenhuis in Sint-Andries.

↑ Ondertussen is onze halfjaarlijkse lezingenreeks "**Verhalen uit de Ondergrond**" een vaste afspraak in ieders agenda. In maart stonden de lezingen in het teken van de verdwenen Abdij Ter Doest in Lissewege en in oktober lieten we jonge afgestudeerde onderzoekers aan het woord over hun recent onderzoek naar de middeleeuwse materiële cultuur van Brugge en Ommeland.

In 2025 stond het **Jeugdboekenfeest** van de Openbare Bibliotheek in het teken van het thema 'tijd'. Onze workshop 'tijdreizen', waarbij kinderen scherven leren dateren kon dus niet ontbreken.

In maart kregen we gidsen en vrijwilligers van Vloethemveld op bezoek. Dankzij een uitgebreide uitleg over de Vloethemveldcollectie die we in ons depot bewaren en een korte metaaldetectieworkshop, zijn de gidsen vanaf nu nóg beter geïnformeerd om hun rondleidingen te geven.

↑ Speciaal voor **Erfgoeddag** met het thema 'Game on!' gingen we een samenwerking aan met Archeocentrum Velzeke. We schreven vernieuwde spelregels bij onze Romeinse spelletjes en namen filmpjes op als handleiding bij het spelen. Ons Molenspel, Soldatenspel en Duodecim Scripta zijn gratis uit te lenen voor scholen. De filmpjes ontdek je op onze YouTube-pagina.

©BruggePlus - Wannes Van Camp

Het tweede weekend van de herfstvakantie is onze jaarlijkse afspraak met het **Krikrak Familiefestival**. Dit keer werkten we rond Dia de los Muertos. Overdag konden bezoekers een Romeins geestenbeschermhoekje (lararium) knutselen. Eens het donker werd, speelden we een spannend avondspel. Door allerlei opdrachten op te lossen, konden deelnemers de kaarsen van ons huistaar bemachtigen. We staken samen het altaar aan, beleefden een mooi momentje aan het vuur, genoten van marshmallows en konden genieten van een vuurshow.

©BruggePlus - Wannes Van Camp

Op **Open Monumentendag** draaide alles rond het thema 'In Stijl'. Wij stapten terug in de tijd en focusten ons op bouwstijlen en -technieken uit de Merovingische periode. Aan het Merovingisch huis in Sint-Andries organiseerden we een workshop leembouw waarbij deelnemers leerden werken met deze eeuwenoude techniek door te oefenen op de muren van onze reconstructie. We gaven ook uitleg over hoe het huis gebouwd is, de opgraving die aan de basis ligt van het project en de Merovingische periode. Bezoekers konden ook broodjes bakken, armbanden weven, spelletjes spelen, kleurplaten inkleuren en meer. Het was een heel geslaagd weekend met veel enthousiaste bezoekers!

©BruggePlus - Wannes Van Camp

ILLYANA VERHAEGHE

Ik heb gesolliciteerd voor deze functie omdat archeologie me al van kinds af aan fascineert. Terwijl anderen dokters en actrices wilden worden, was mijn antwoord vaak 'archeoloog'. Het leek me een unieke kans om eens van dichtbij mee te maken wat er allemaal gebeurt achter de schermen. Vooral het traject van vondsten ná een opgraving vond ik bijzonder intrigerend. Bij Raakvlak voelde ik me meteen welkom: iedereen was enthousiast en nam de tijd om uitleg te geven. Het leek alsof iedereen oprecht gepassioneerd is in wat ze doen. De Romeinse voorwerpen en het bezoek aan de archeologische site spraken me het meest aan.

Wat me verraste? Dat je niet altijd met zekerheid kunt zeggen wat iets precies is, en dat grote structuren zoals bakstenen muren soms niet bewaard blijven. Mijn ogen zijn echt opengegaan vandaag. Wie weet kies ik later wel voor een carrière in deze richting.

Op Youca Action Day engageren meer dan 15.000 Vlaamse en Brusselse jongeren zich om een dag aan de slag te gaan bij een bedrijf, een organisatie, een overheid of een particulier. Het loon dat ze op die schooldag verdienen gaat naar projecten van geëngageerde jongeren wereldwijd.

MARGOT LIEVENS

Ik wilde graag eens weten wat er met archeologische vondsten gebeurt nadat ze zijn opgegraven, en daarom leek YOUCA mij het perfecte moment! Ik zou ook graag archeologie willen studeren, dus dit hielp me zeker om eens te ontdekken hoe het leven van een archeoloog er eigenlijk uitziet.

We hebben een uitgebreide en interessante rondleiding door het depot gehad, vondsten gewassen, gesorteerd en verpakt. We zijn zelfs naar een site geweest waar ze bezig waren met opgravingen!

Iedereen beantwoordde al onze vragen met enthousiasme, wat het nog interessanter maakte. Ik vond het een zeer leerrijke en toffe ervaring! Dankjewel!

Na de verhuis naar de Erfgoedfabriek zetten we in 2025 opnieuw de deuren van ons depot open voor **rondleidingen en schoolbezoeken**. Dankzij de nieuwe educatieve ruimte werd het nog eenvoudiger om klassen te ontvangen, te begeleiden en workshops aan te bieden.

Naast deze begeleide bezoeken bleef ook de **educatieve website 123archeologie.be** actief, met uitdagingen voor de derde kleuterklas en het vierde, vijfde en zesde leerjaar. Voor deze online werking zijn geen bezoekerscijfers beschikbaar voor 2025.

Tijdens de Archeologiedagen in mei gingen we een samenwerking aan met de Openbare Bibliotheek Brugge. Op basis van onze **leesworkshop 'De Archeoloog'** en met ons archeologisch materiaal nodigden hun verhalenvertellers verschillende derde kleuterklassen uit in de deelfilialen en hoofdbibliotheek om voor te lezen over het beroep van archeoloog.

Dit jaar stond de **First Lego League** volledig in het teken van 'Unearthed', oftewel archeologie. Hierdoor kregen we opmerkelijk veel gerichte vragen van scholen binnen én buiten ons werkingsgebied rond het centrale thema: "Welke problemen bestaan er in de archeologie, en hoe kunnen we die oplossen?" Die gesprekken voerden we in de klas, tijdens depotbezoeken en online. De officiële conclusie van het 'Unearthed'-thema volgt in 2026.

Daarnaast bezochten heel wat scholen op eigen initiatief de **expo 'Vondsten uit Vuur. Westkapelle in opgegraven verhalen'** in Knokke-Heist en de rondreizende expo 'Bult in Zicht' in Lissewege (Brugge). Ook hiervan zijn geen exacte bezoekersaantallen bekend.

Datum	Gemeente	School	Thema
3/02	Beernem	5e leerjaar VBS De Regenboog	Bezoek aan de Erfgoedfabriek
14/02	Brugge	Freinetschool De Tandem	Beroependag
28/02	Brugge	Stedelijke Basisschool Lissewege	Voorleesmoment 'De Archeoloog'
19/05	Brugge	3E kleuterklas BS Immaculata	Voorleesmoment 'De Archeoloog'
20/05	Brugge	3e kleuterklas BS Sint-Katarina	Voorleesmoment 'De Archeoloog'
21/05	Brugge	3e kleuterklas BS SLHD Centrum	Voorleesmoment 'De Archeoloog'
22/05	Brugge	3e kleuterklas BS Manitoba	Voorleesmoment 'De Archeoloog'
23/05	Brugge	3e kleuterklas BS Kantelberg	Voorleesmoment 'De Archeoloog'
5/11	Beernem	2e, 4e, 5e en 6e leerjaar VBS De Notelaar	FIRST Lego League (workshop op school)
18/11	Gent	5e en 6e leerjaar BS De Wijze Eik	FIRST Lego League (workshop op school)
21/11	Brugge	2e middelbaar MAST Brugge	FIRST Lego League (bezoek Erfgoedfabriek)
17/12	Brugge	5e middelbaar Steinerschool Brugge	FIRST Lego League (bezoek Erfgoedfabriek)

Ook in 2025 werkten de medewerkers van Raakvlak mee aan talrijke publicaties. De vier meest in het oog springende artikels zetten we hier nog eens op een rijtje.

BIJ DE APOTHEKER

Leven in een internationale wijk in het 15e-eeuwse Brugge

Het stuk vertelt het verhaal van een bijzondere vondst: in 1996 werd in de tuin van het Spaanse natiehuis in Brugge een beerput ontdekt. Wat begon als een reddingsopgraving, groeide uit tot een fascinerende inkijk in het stadsleven van de 15de eeuw. Recent onderzoek, geleid door de Universiteit Gent, toont Brugge als een kosmopolitische smeltkroes: van een welgestelde apotheker met alchemistische apparatuur tot Spaanse handelaars en exotische goederen zoals olijven, zijde en zelfs een Afrikaanse parasiet.

Dit prachtig uitgewerkte artikel werd in 2025 bekroond met de Editor's Prize 2025 van de Society for Medieval Archaeology! De jury prees de innovatieve, interdisciplinaire opzet en de toegankelijke, visueel aantrekkelijke presentatie van het artikel. Lees het volledige artikel (Engelstalig) via de QR-code.

Lees het uitgebreide artikel hier!

Lees het uitgebreide artikel hier!

WAT SCHAFT DE POT? EEN PENIS IN EEN PAN?!

Dit artikel gaat over een erg klein voorwerpje, gevonden in Brugge dat ons een blik gunt op de speelse kant van de middeleeuwen. Het gaat om een miniatuurkookpan in de vorm van een draak, met daarin een beweegbare penis. Dit was zeker niet zomaar een alledaags voorwerp, maar een badge vol humor en symboliek. Het voorwerp toont aan hoe thema's als eten, gender, seks en religie verrassend creatief met elkaar verweven waren. En het bewijst dat de middeleeuwen niet enkel streng en religieus waren, maar ook creatief en ondeugend konden zijn.

Benieuwd naar de diepere betekenis van de penis in een pan en de link met Sint-Joris en de draak? Lees dan zeker het volledige Engelstalige artikel via de QR-code.

EEN RAAMLAND IN DE HOSPITAALMEERSEN

Waar vandaag wandelaars en fietsers passeren, bevond zich in de middeleeuwen een indrukwekkend industrieel landschap. In de Brugse hospitaalmeersen, ter hoogte van het huidige Koning Albert I-park, lag eeuwenlang een uitgestrekt raamland: natte weiden vol houten lakenramen waarop wollen stoffen werden opgespannen, gedroogd en afgewerkt. Hier kreeg de Brugse lakennijverheid letterlijk vorm in het landschap.

Archeologische opgravingen brachten uitzonderlijk goed bewaarde sporen van deze activiteit aan het licht. Dertig houten palen, diep in de natte bodem verankerd, blijken resten te zijn van lakenramen uit de late dertiende en vroege veertiende eeuw. Samen met honderden lakenloodjes, raamhaken en andere vondsten tonen ze hoe intensief en grootschalig hier werd gewerkt. Het artikel onthult hoe deze ogenschijnlijk lege meersen een strak georganiseerd, streng bewaakt en druk gebruikt werkterrein waren, waar vaklui dagelijks laken opspanden, scheerden en controleerden. Wie benieuwd is naar hoe het middeleeuwse Brugge klopte als een industriële machine, ontdekt in dit verhaal een verrassend tastbare kant van de lakennijverheid.

Het artikel is helaas niet online beschikbaar. Je kan het terugvinden in het tijdschrift *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge* nummer 162 deel 2, pagina 171 tot 189.

↗ Sfeerfoto van het veldwerk in de tuin van het Spaanse natiehuis in Brugge (1996)

← Laatmiddeleeuwse insigne uit tinloodlegering, van een miniatuur pan met beweegbare penis. Inventarisnummer: col Beuck/1/1/A/389

→ Selectie lakenloodjes gevonden tijdens de opgraving aan 't Zand, Brugge (2021)

IN DIALOOG MET BODEMS. VELDBODEMKUNDE VOOR ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK.

Onder onze voeten ligt een rijk archief verborgen. Niet alleen in archeologische sporen en objecten, maar ook in lagen aarde, verkleuringen, goed bewaarde dieren- en wortelsporen en subtiele structuren. "In dialoog met bodems" nodigt de lezer uit om dat verborgen archief te leren herkennen en begrijpen.

Dit rijk geïllustreerde boek laat zien hoe bodems ontstaan, veranderen en sporen dragen van natuurlijke processen én menselijk handelen. Archeologen graven niet zomaar in de aarde: elke schep onthult informatie over vroegere landschappen, klimaten en samenlevingen. Bodems vertellen verhalen over bossen die plaatsmaakten voor heide, over landbouw, erosie, overstromingen, vorst en dooi, maar ook over menselijke ingrepen die het landschap blijvend vormgaven.

De auteurs – experts met decennialange ervaring in bodemkundig en archeologisch onderzoek – maken complexe processen helder en concreet. Aan de hand van talrijke veldfoto's, overzichtelijke schema's en herkenbare voorbeelden tonen ze hoe je bodemkenmerken kunt interpreteren en hoe natuurlijke processen archeologische sporen kunnen verplaatsen, vervormen of net bewaren. Zo wordt duidelijk waarom een vondst ligt waar ze ligt, en wat de bodem daarover kan vertellen.

Hoewel dit boek een onmisbaar naslagwerk is voor archeologen en aardkundigen, reikt het veel verder dan dat. Ook wie geïnteresseerd is in natuur, landschap, geschiedenis of milieu, vindt hier een fascinerende inblik. De bodem blijkt geen passieve ondergrond, maar een dynamisch systeem dat voortdurend in dialoog staat met klimaat, planten, dieren en mensen.

In dialoog met bodems is een uitnodiging om anders te kijken naar wat onder het oppervlak schuilgaat. Het leert ons aandachtiger omgaan met het bodemarchief en met het landschap dat ons omringt. Wie dit boek leest, zal nooit meer op dezelfde manier naar de grond onder zijn voeten kijken.

Het boek: 'In Dialoog met bodems. Veldbodembodemkunde voor archeologisch onderzoek' is vrij te downloaden op de website van Onroerend Erfgoed of te koop via de website van Raakvlak.

Download de
publicatie hier

Koop hier
je papieren
exemplaar

Ben Gruwier, Yvonne De Rue, Dana Piessens, Jan Huyghe, Griet Lambrecht, Laura Llorente-Rodriguez, Maarten Berkens, Yves Segers, Femke Martens, Veerle Hendriks, Daan Celis, Isabelle De Groot & Christophe Snoeck, 2025: Post-middeleeuwse evoluties in de veeteelt in Vlaanderen: inzichten uit archeozoologisch onderzoek, *SYNTAR* 28.

Caroline Landsheere, 2025: Object in de kijker, De loden kist van de Eekhoutabdij, Brugge in *Musea Brugge Magazine* 2025/1, pp. 27-29.

Dieter Verwerft & Koen Goeminne, 2025: Een laatmiddeleeuwse vijver langs de Stijn Streuvelsstraat in Brugge (W.-VI.), *Archaeologia Medievalis* 48, pp.111-114.

Ben Gruwier & Dieter Verwerft, 2025: Abdij en ambacht: het archeozoologisch onderzoek van de dierlijke resten uit de opgraving Eekhoutpoort in Brugge (W.-VI.), *Archaeologia Medievalis* 48, pp. 60-63.

Dieter Verwerft, 2024: Een middeleeuwse motte in Dudzele herbekeken, *Brugse cultuurbron, Lente* 2025, pp. 28-33.

Interview met Caroline Landsheere en Frederik Roelens, Over Raakvlak en Waterwijs, 2025, *Stadsmagazine juli*, pp. 34-35.

Maxime Poulain, Mathijs Speecke, Anton Eryvynck, Jan Huyghe, Jan Moens, Marissa Ledger, Eva Vermeersch, Lieselotte Desnerck, An Lentacker, Wim Wouters, Wouter Van Der Meer, Koen Deforce, Toon De Meester, Nicolas Thomas, Marijn Stolk, Ina Vanden Berghe, Maaïke Vandorpe, Alejandra Gutiérrez, Peter Vandenabeele, Wim De Clercq & Bieke Hillewaert, 2025: At the Apothecary: Life in an International District in 15th-Century Bruges, *Medieval Archaeology*, 69:1, pp. 94-139, DOI: 10.1080/00766097.2025.2504289

Dieter Verwerft, Femke Germonpré & Jari Hinsh Mikkelsen, 2025: Coring into the heart of Bruges: The archaeological research of the Eekhoutabbey (2023), *Archeosciences, revue d'archéométrie*, n°49/1, 16th International Conference on Archaeological Prospection, pp. 69-70.

Dieter Verwerft, Object in de kijker: Het kruisje van abt D. Joseph Creagh, *Brugse Cultuurbron, herfst* 2025, pp. 18-19.

Dieter Verwerft & Jari Hinsh Mikkelsen, 2025: Coastal engineering: The discovery of a Roman terp along the Heistlaan in Ramskapelle (Knokke-Heist), *Book of Abstracts IKUWA8*, pp. 372.

Roger Langohr, Carole Ampe, Jari Hinsh Mikkelsen, Marnix Pieters & Femke Germonpré (redacteurs), 2025: In Dialoog met bodems. Veldbodembodemkunde voor archeologisch onderzoek. HDruk, Brugge. 374p.

Jan Huyghe & Ann Marie Rasmussen, 2025: "What's Cooking? How to Understand a Miniature Penis in a Pan." *Peregrinations: Journal of Medieval Art and Architecture* 9/4, pp. 47-77.

Dieter Verwerft, Jan Huyghe, Jari Hinsh Mikkelsen & Mathijs Speecke, 2025: Een raamland in de hospitaalmeersen: archeologische, landschappelijke en historische inzichten na de opgraving ter hoogte van het Koning Albert I-park, Brugge, *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge* 162/2, pp. 171-189.

↑ De auteurs stelden het boek officieel voor tijdens de verdiepende opleiding veldbodembodemkunde voor archeologisch onderzoek op 21/10/2025.

AGENDA 2026

In 2026 staan weer een heleboel interessante erfgoedactiviteiten op de planning! Naast de klassiekers zoals Erfgoeddag, Archeologiedagen en Open Monumenten Dag, organiseren we dit jaar ook heel wat activiteiten in het kader van de subsidieprojecten '50 Vondsten, 50 Verhalen', 'Tor'Oud' en 'Zwinstrandvondsten'. Voor elk wat wils dus!

Indien een activiteit niet kan doorgaan op de datum die we hier vermelden, alvast onze excuses.

Via www.raakvlak.be/agenda of bovenstaande QR-code raadpleeg je steeds de meest actuele versie van onze agenda.

Lezing: Verhalen uit de Ondergrond

Ook in 2026 organiseren we opnieuw de, inmiddels populaire, lezingenreeks 'Verhalen uit de Ondergrond'.

- » **25/03/2026**, Editie IX - Thema: het strand als archeologische vindplaats. Drie sprekers brengen verhalen over strandarcheologie in België en Nederland:
  - Martijn Van Poecke (Erfgoed Zeeland): *Beach archaeology*
  - Marnix Pieters (Agentschap Onroerend Erfgoed): Merkwaardige keramiek uit Walravenside
  - Ine Demerre (Agentschap Onroerend Erfgoed): strandarcheologie in Vlaanderen
- » **21/10/2026**, Editie X - Thema: De Stadsarcheoloog nodigt uit
  - Toegang is gratis, inschrijven verplicht
  - Zaal open om 19u00, start lezingen om 19u30
  - THEATERZAAL BIEKORF - Sint-Jakobstraat 8, 8000 Brugge
- » **November 2026**, VUDO *on the road*-editie: Torhout, Thema Tor'Oud

Zwinstrandvondsten

Het project Zwinstrandvondsten verenigt archeologen en burgers. Samen ruimen we afval en archeologische vondsten op aan beide zijden van het Zwin. Het afval en de vondsten worden geïnventariseerd en zo draagt het project bij aan de vraag of de landsgrens zichtbaar is in strandvondsten. Via publieksacties betrekken we inwoners bij de oplossing van het grensoverschrijdend afvalprobleem én maken we het strand properder.

- » Meer data vind je binnenkort op onze website

Verhalenverzamel-sessies '50 Vondsten, 50 Verhalen'

Laat je inspireren door archeologische vondsten uit jouw buurt en vertel wat ze bij jou oproepen: een herinnering, een anekdote, een goed verhaal... In ruil krijg je een uniek artistiek aandenken mee naar huis.

'50 Vondsten, 50 Verhalen' Creatieve schrijfworkshops

'50 Vondsten, 50 Verhalen' Reizende expo

- » **26/03/2026**, 14u-17u – Oostkamp – LDC De Stip – Walk-in sessie
- » **28/03/2026** – 12u30-17u30 – Knokke-Heist – Bibliotheek Scharpoord – Boekenfeest
- » **19/04/2026**, 13u-18u – Zedelgem/Jabbeke – Vloethemveld – Walk-in sessie
- » **23/04/2026** – 14u-17u – Knokke-Heist – Bibliotheek Scharpoord – Vlaanderenleestdag
- » **26/04/2026** – 14u-17u – Blankenberge – Belle Epoque Centrum – Erfgoeddag
- » **03/05/2026** – Zuienkerke – Rommelmarkt
- » **10/05/2026**, 10u-17u – Damme – Markt Damme – Boekenmarkt
- » **31/05/2026** – Torhout – site Thor, Industrielaan, 8820 Torhout – Archeologiedagen Tor'Oud

Schrijf samen met anderen een verhaal geïnspireerd op een archeologisch object.

- » **13/04/2026**, 14u-17u – Bibliotheek Blankenberge
- » **09/05/2026**, 9u30-12u15 - Bibliotheek Oostkamp
- » Meer data vind je binnenkort op onze website

Na een verzamelperiode trekken de 50 archeologische objecten met nieuwe verhalen rond in een reizende expo doorheen regio Brugge en Ommeland.

- » **December 2026** - Bibliotheek Torhout
- » Meer data vind je binnenkort op onze website

Tor'Oud

In 2026 brengen Lokaal Bestuur Torhout en Raakvlak het rijke verleden dat werd blootgelegd tijdens de opgravingen in het kader van de stadskernvernieuwing tot bij jou met het project Tor'Oud. Het wordt een jaar vol beleving, interactie en educatie, opgebouwd rond diverse activiteiten en initiatieven.

↑ →

Campagnebeeld Tor'Oud
©Glenn Vanderbeke

- » **26/04/2026, Erfgoeddag**, 14u-18u - Rondom het Vrijetijdshuis - Markt 1, Torhout - Gratis
Verwacht je tijdens Erfgoeddag aan bubbelsteekspelen (+13 jaar), een stokpaardjes toernooi (- 13 jaar) en nog veel meer!
- » **31/05/2026, Archeologiedagen**, 13u30-16u30, site Thor, Industrielaan, 8820 Torhout - Gratis
Tijdens de Archeologiedagen test je als eerste ons coöperatieve bordspel over het archeologisch onderzoek in het centrum van Torhout!
- » **27/06/2026, Paardenmarkt**, Markt, Torhout - Gratis
Stokpaardjesrace voor -13 jaar. Race over een parcours geïnspireerd op de archeologische opgraving in het stadscentrum.
- » **12/09/2026, Open Monumenten Dag**, Hele dag - Markt Torhout - Gratis
Op zaterdag 12 september 2026, tijdens het Open Monumentendagweekend, opent Torhout de belevingsexpo Tor'Oud met een groots middeleeuws feest op de markt. Verwacht (bubbel)steekspelen, een jaarmarkt, workshops en activiteiten die je meevoeren naar de gouden eeuwen van Torhout.
- » **12/09/2026 - 31/12/2026, Belevingsexpo Tor'Oud** - Kasteel Ravenhof - Ravenhofstraat 5, Torhout - Gratis
Over een oppervlakte van meer dan 11.000 m² werden sporen blootgelegd die voornamelijk teruggaan tot de middeleeuwen: straten, munten, speelgoed, skeletten en ambachtsresten. Deze vondsten tonen Torhout in zijn bloeiperiode van de 10e tot de 13e eeuw. Bezoekers ontdekken in de expo unieke archeologische vondsten en krijgen inzicht in het verleden van de stad.
- » **12/09/2026 - 31/12/2026, Escapegame Tor'Oud** - Vrijetijdshuis - Torhout
Ontdek als aanvulling bij de belevingsexpo de archeologische escapegame in het Vrijetijdshuis waarin je als team raadsels oplost. Deze escapegame wordt samen ontwikkeld met de leerlingen en leerkrachten van de Eureka school Torhout.

Nerdlandfestival

Met vier festivaldagen en meer dan 250 shows, talks en experiences is Nerdlandfestival het grootste science festival in de Benelux en dit jaar is ook Raakvlak van de partij!

Lancering archeologiepuzzel

Stap in de wereld van de archeoloog en ontdek wat het lievelingseten was van Remus Romein! Gewapend met een schep, zeef en vergrootglas ga je aan de slag met echte archeologische resten. Je schept grond, zeeft, sorteert en determineert vondsten en vergelijkt ze met Romeinse recepten. Zo puzzel je stap voor stap richting een smakelijke hypothese. Een speelse, laagdrempelige introductie tot de archeologie, met een flinke dosis wetenschap, voor (mini-)archeologen vanaf 4 jaar.

- » **23, 24 en 25/5/2026** - Domein Puyenbroeck - Wachtebeke

Info en tickets via www.nerdlandfestival.be/tickets

Wie zoekt die vindt! Raakvlak lanceert binnenkort een puzzel die je alles leert over archeologie. Wil je als eerste op de hoogte gebracht worden van de lancering? Laat dan je gegevens achter via het formulier op onze website.

- » **September 2026**

Krikrak familiefestival

Tijdens het laatste weekend van de herfstvakantie worden tien Brugse cultuurhuizen omgetoverd tot creatieve speelplekken.

Samen met House of Time en Woesh toveren we het terrein aan de Komvest om tot het spannendste raceparcours van Brugge. Overwin verschillende obstakels en laat zien hoe snel je bent!

- » **7/11/2026**, Komvest 45 - Brugge

Meer details vind je binnenkort op onze website

BRUGGE
MUSEA
BRUGGE

BEERNEM

Damme

Gemeente
Jabbeke
geef je naam

KNOKKE-HEIST

TOR
HOUT
levende stad

Zedelgem

Oost
kamp

